
Samrådsredogörelse

Vattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030

SÅ HÄR HAR SAMRÅD BEDRIVITS

SAMRÅD

Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en vattenplan för Danderyds kommun. Därefter har kommunledningskontoret i samarbete med berörda förvaltningar arbetat fram ett remissförslag.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 31 maj 2021 (§ 42) att remittera Vattenplan för Danderyds kommun med tillhörande kunskapsunderlag och bilagor under perioden 14 juni till och med 30 september 2021.

Anstånd att lämna synpunkter senare än utsatt remisstid har medgetts till de som efterfrågat till och med den 12 oktober 2021. Handlingarna skickades ut via e-post enligt upprättad sändlista. Till externa aktörer skickades missiv med sändlista, vattenplan, kunskapsunderlag, samt bilagor. Till kommunens nämnder skickades samtliga handlingar tillhörande ärendet.

Under remissperioden har förslaget till Vattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030 med tillhörande handlingar funnits tillgängligt för läsning och nedladdning på www.danderyd.se/vatten. Alla som lever, bor och verkar i Danderyd har välkomnats att lämna förbättringsförslag och synpunkter på remissförslaget.

Information om remissen har spridits via Danderydsaktuellt, via nyhet på kommunens webbplats och via sociala medier. Frågor kring remissen har besvarats av miljö- och samhällsplanerare och miljösamordnare via telefon, e-post, videolänk samt direktkontakt.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kommunledningskontorets bedömning är att förslaget kan ligga till grund för det fortsatta arbetet med Vattenplan för Danderyds kommun 2021 - 2030.

Vattenplan för Danderyds kommun, är det centrala styrdokument för kommunens vattenarbete. Vattenplanen omfattar Vattenmyndighetens förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller

konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.

Som underlag till Vattenplanen har ett kunskapsunderlag tagits fram för vattenarbetet i kommunen som visar förutsättningarna för vattenarbetet och är en nulägesbeskrivning av vattenstatusen. Parallellt med arbetet har en Dagvattenplan och en VA-plan arbetats fram, där VA-planen hanteras av Tekniska nämnden.

YTTRANDEN

Totalt har 20 yttranden lämnats in. Inkomna synpunkter redovisas, följt av kommunledningskontorets kommentar.

Yttranden har kommit in från:

STATLIGA OCH REGIONALA ORGAN

1. Länsstyrelsen Stockholm
2. Region Stockholm

KOMMUNALA ORGAN

3. Solna stad
4. Sollentuna kommun
5. Täby kommun

NÄMNDER OCH BOLAG

6. Kultur- och fritidsnämnden
7. Tekniska nämnden
8. Byggnadsnämnden
9. Miljö- och hälsoskydds nämnden
10. Fastighetsnämnden

ORGANISATIONER OCH INTRESSEFÖRENINGAR

11. Samfundet Djursholms Forntid och Framtid
12. Ösbybadets vänner
13. Ösbysjöns vänner
14. Föreningen Nora Torgs Framtid
15. Danderyds Villaägareförening
16. Naturskyddsföreningen i Danderyd
17. Djursholms Villaägareförening
18. Miljöpartiet de gröna

ÖVRIGA

19. Käppala
20. Marina läroverket

LÄSANVISNING

Inkomna synpunkter är sammanställda nedan. I första kolumnen framgår vem som lämnat synpunkter och i den andra finns sammanfattning av inlämnat yttrande. Efter varje yttrande lämnas kommentarer på inkomna synpunkter "Svar Danderyds kommun". Kommentarer är skrivna *kursivt*. Inkomna synpunkter på såväl vattenplan samt på tillhörande kunskapsunderlag och bilagor besvaras. Namn som framkommit i yttranden har tagits bort i sammanställningen och ersatts med "XX", medan titlar kvarstår.

STATLIGA OCH REGIONALA ORGAN	
1. Länsstyrelsen Stockholm	<p>Vattenplan remissvar</p> <p>Hej XX</p> <p>Vi har tyvärr inte haft möjlighet att svara på den övergripande vattenplanen. Vi prioriterade dagvattenplanen.</p> <p>Mvh XX</p> <p>XX Enhetschef Miljöanalys Länsstyrelsen i Stockholms län</p>
Kommentar Länsstyrelsen Stockholm	<p><i>Svar Danderyds kommun</i></p> <p><i>Danderyds kommun noterar att Länsstyrelsen har valt att prioritera att lämna remissvar på förslaget till dagvattenplan. Danderyds kommun noterar att Länsstyrelsen Stockholm inte haft möjligheten eller avser att svara på Vattenplanen men tackar för inkomna remissvar på Dagvattenplanen.</i></p>
2. Region Stockholm	<p>Tillväxt- och regionplanenämnden TRN 2021-0156</p> <p>Yttrande över Vattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Regionledningskontorets förslag till beslut Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över förslag till Vattenplan för Danderyds kommun. 2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Danderyds kommun har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på förslag till vattenplan för Danderyds kommun. Förslaget beskriver planen för kommunens strategiska vattenarbete och syftar till att kunna nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.

Region Stockholm ser positivt på kommunens förslag till vattenplan. Dokumentet är väl genomarbetat, har ett ambitiöst upplägg och behandlar på ett ansvarsfullt sätt vattenfrågorna, med både generella principer och konkreta åtgärder, hänvisningar till relevant lagstiftning och kopplingar till kommunens andra styrdokument, program och planer. Region Stockholm ser positivt på kommunens ambitioner och förslag till mellankommunal samverkan i frågan, men ser att planen med fördel kan kompletteras med en tydligare beskrivning av vattenplanering ur såväl ett samhällsbyggnadsperspektiv som ur ett regionalt utvecklingsperspektiv.

Bakgrund

Danderyds kommun har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på förslag till ny vattenplan för Danderyds kommun. Region Stockholm svarar genom tillväxt- och regionplanenämnden.

Vattenplan för Danderyds kommun ämnar utgöra det centrala styrdokumentet för kommunens strategiska vattenarbete perioden 2021 till 2027. Styrdokumentet är det första av sitt slag i kommunen och syftar till att kunna nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten. Vattenplanen omfattar tre prioriterade problemområden; övergödning, miljögifter och översvämningsrisk, och innehåller mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten.

Parallellt med arbetet har en dagvattenplan för kommunal dagvattenhantering och en VA-plan för kommunal dricksvatten- och VA-försörjning tagits fram. Samhällsplaneringsfrågor som rör klimatanpassning och översvämningsproblematik behandlas företrädesvis i kommunens klimatanpassningsplan. Planeringsriktlinjer som berör markanvändning och vatten från kommunens styrdokument lyfts in i Översiktsplanen. Synergieffekter har identifierats och tillgodoräknats vid framtagande av vattenplanens åtgärdsplan.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm ser positivt på att Danderyds kommun har tagit fram en vattenplan för kommunen, då vatten- och blåplaner enligt regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUF5 2050) ska ingå som underlag i kommunernas översikts- och detaljplaner. Att hänsyn tas till vattenmiljön och att miljökvalitetsnormerna för vatten följs är en förutsättning i den efterföljande planeringen, och det kommer att krävas anpassningar och åtgärder i hela regionen för att förbättra vattnets kvalitet och ekologi. Region Stockholms yttrande genom

	<p>tillväxt- och regionplanenämnden utgår från ett regionalt utvecklingsperspektiv.</p> <p>Region Stockholm anser att Danderyd kommuns förslag till vattenplan har ett ambitiöst upplägg, med kvalitativt underlag och ingående beskrivningar ur såväl ett övergripande som områdesvisa perspektiv. Vattenplanen behandlar på ett ansvarsfullt sätt vattenfrågorna, med både generella principer och konkreta åtgärder, hänvisningar till relevant lagstiftning och kopplingar till kommunens andra styrdokument, program och planer. Vattenfrågor har en tydlig mellankommunal karaktär som kräver samverkan, och Region Stockholm ser positivt på kommunens ambitioner att samverka över kommungränserna och på vattenplanens beskrivning för olika tillvägagångssätt att gemensamt arbeta för att nå miljö kvalitetsnormerna och andra vattenrelaterade mål, till exempel genom lokala åtgärdsprogram.</p> <p>En stor del av påverkan på regionens sjöar och vattendrag kommer i nuläget från den bebyggda miljön. Att förtäta bebyggelsen är viktigt för att öka tillgängligheten och resurseffektiviteten, men en större andel hårdgjord yta ökar samtidigt risken för dagvattenproblem och översvämningar. En annan utmaning är att satsningar på infrastruktur och transporter leder till ökade utsläpp av kemikalier och farliga ämnen. Vattenmiljöerna i Stockholmsregionen är främst viktiga för dricksvattenförsörjningen, men de har också avgörande betydelse för regionens identitet och attraktivitet. En hållbar utveckling av Stockholmsregionen kräver således att vattenplaneringen kopplas och förhåller sig till kommunens fysiska planering. Detta uppges göras främst i kommunens översiktsplan och klimatanpassningsplan, men Region Stockholm anser att det vore värdefullt om vattenplanen kompletteras med en tydligare beskrivning av relationen till fysisk planering och byggande. Region Stockholm föreslår att vattenplanen kompletteras med en beskrivning av hur kommunens vattenplanering förhåller sig till de regionala ställningstagandena avseende hav, sjöar och vattendrag som finns i RUF 2050.</p> <p>I Danderyds kommun finns flera funktioner som är av stor regional betydelse, som Danderyds sjukhus och infrastruktur för kollektivtrafik. Region Stockholm vill framhålla att eventuella åtgärder som genomförs invid, eller påverkar, dessa bör samrådats i tidigt skede med Region Stockholm genom Locum respektive trafikförvaltningen.</p> <p>Därtill vill Region Stockholm framhålla att <i>Bilaga 1 till Kunskapsunderlag – Föroreningsbelastning</i> skulle gynnas av att uppdateras. Beräkningar av föroreningsbelastning används frekvent i projekt när det handlar om dagvattenlösningar och hantering av länshållningsvatten. Dessa projekt är således behjälpta av så uppdaterade uppgifter som möjligt, vilket innebär att data från 2006 utgör ett inaktuellt underlag.</p> <p>Ekonomiska konsekvenser Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.</p> <p>XX</p>
--	---

	<p>Regiondirektör</p> <p>XX Utvecklingsdirektör</p> <p>Särskilt uttalande Tjänstgörande ersättaren XX m.fl. (V) anmäler ett särskilt Uttalande.</p> <p>Yttrande över vattenplan för Danderyds kommun Vänsterpartiet gratulerar Danderyds kommun till en genomtänkt och mycket ambitiös vattenplan helt i linje med vattendirektivet och miljöbalken. Vi delar också de synpunkter som framförs av förvaltningen. Vi vill dock framhålla nödvändigheten av att också vidta åtgärder för att förhindra översvämningar orsakade av den stigande havsnivån. Till år 2050 riskerar havsnivån att stiga med 0,75 meter inklusive landhöjningen, räknat utifrån dagens maximala vattennivå.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Region Stockholm</p>	<p>Region Stockholm framför att (förutom i översiktsplanen och klimatanpassningsplanen) att det vore värdefullt om vattenplanen kompletteras med en tydligare beskrivning av relationen till fysisk planering och byggande. Region Stockholm föreslår att vattenplanen kompletteras med en beskrivning av hur kommunens vattenplanering förhåller sig till de regionala ställningstagandena avseende hav, sjöar och vattendrag som finns i RUFSS 2050.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>Danderyd tackar för inkommit remissvar och avser att hantera RUFSS:en inom arbetet med Översiktsplanen.</i> <i>Ett av de regionala ställningstagandena är att "Utveckla en långsiktig vattenplanering i hela länet"</i> <i>Danderyds kommun uppmanar till att stärka det mellankommunala samarbetet i flertalet åtgärder i vattenplanen. Kommunens vattenplans syfte är också det som det regionala ställningstagandet förespråkar: att ta fram en vattenplan som redovisar den ekologiska och kemiska statusen för en eller flera vattenförekomster, samt ger förslag på förhållningssätt och åtgärder för att uppnå en god status.</i></p> <p>Region Stockholm framhåller att eventuella åtgärder som genomförs invid, eller påverkar, exempelvis infrastruktur för kollektivtrafiken, Danderyds sjukhus (som är funktioner av stor regional betydelse) bör samrådats i tidigt skede med Region Stockholm genom Locum respektive trafikförvaltningen.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>Danderyd tackar för inkommit remissvar och tar med sig detta i det fortsatta vattenarbetet nära funktionsviktig infrastruktur.</i></p> <p>Region Stockholm framhåller att <i>Bilaga 1 till Kunskapsunderlag – Föreningensbelastning</i> skulle gynnas av att uppdateras. Beräkningar av föreningensbelastning från 2006 utgör ett inaktuellt underlag.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>Danderyd tackar för Region Stockholms inspel och instämmer att föreningensbelastningen inom kommunen behöver uppdateras. En av</i></p>

	<p><i>åtgärderna som tagits fram, åtgärd nr 50, går ut på att dessa beräkningar ska uppdateras för hela kommunen.</i></p>
<p>3. Solna stad</p>	<p>§ 151 Yttrande över remiss avseende Vattenplan och Dagvattenplan för Danderyds kommun (KS/2021:129)</p> <p>Beslut Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med miljö- och hälsoskyddsnämndens, tekniska nämndens och Solna Vattens synpunkter bilagda.</p> <p>Sammanfattning Stadsledningsförvaltningen konstaterar att den föreslagna dagvattenplanen sammantaget med Danderyds redan antagna dagvattenpolicy utgör en bra grund för kommunens fortsatta arbete med dagvattenfrågorna.</p> <p>Vidare kan stadsledningsförvaltningen konstatera att den föreslagna vattenplanen innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Däremot redovisar vattenplanen en intern belastning på 4 procent för Edsviken. I det kommungemensamma arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken anges dock att den interna belastningen är 12 procent och att den största belastningen kommer från vattenutbytet med Lilla Värtan. I vattenplanen nämns att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Förvaltningen anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig åtgärd för att komma till rätta med fosfor-belastningen i Edsviken. Det förutsätts att Danderyd kommer ta sin del av denna viktiga åtgärd och det bör finnas med och redovisas i vattenplanen.</p> <p>Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets ansvar. Stadsledningsförvaltningen delar uppfattningen att det behövs rening av dagvatten från E18 och Solna kommer primärt att använda tillsynsverksamheten som ett medel för att få Trafikverket att uppnå resultat. Solna ser gärna att kommunerna gemensamt kan ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.</p> <p>Stadsledningsförvaltningen hänvisar i övrigt till synpunkterna från miljö- och Hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden och Solna Vatten, som biläggs tjänsteskrivelsen.</p> <p>-----</p> <p>Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande</p> <p>Svar på remiss från Danderyds kommun om Dagvattenplan och Vattenplan</p> <p>Förslag till beslut</p>

Kommunstyrelsen föreslås att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse med miljö- och hälsoskyddsnämndens, tekniska nämndens och Solna Vattens synpunkter bilagda.

Sammanfattning

Stadsledningsförvaltningen konstaterar att den föreslagna dagvattenplanen sammantaget med Danderyds redan antagna dagvattenpolicy utgör en bra grund för kommunens fortsatta arbete med dagvattenfrågorna.

Vidare kan stadsledningsförvaltningen konstatera att den föreslagna vattenplanen innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Däremot redovisar vattenplanen en intern belastning på 4 procent för Edsviken. I det kommungemensamma arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken anges dock att den interna belastningen är 12 procent och att den största belastningen kommer från vattenutbytet med Lilla Värtan. I vattenplanen nämns att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Förvaltningen anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig åtgärd för att komma till rätta med fosfor-belastningen i Edsviken. Det förutsätts att Danderyd kommer ta sin del av denna viktiga åtgärd och det bör finnas med och redovisas i vattenplanen.

Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets ansvar. Stadsledningsförvaltningen delar uppfattningen att det behövs rening av dagvatten från E18 och Solna kommer primärt att använda tillsynsverksamheten som ett medel för att få Trafikverket att uppnå resultat. Solna ser gärna att kommunerna gemensamt kan ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.

Stadsledningsförvaltningen hänvisar i övrigt till synpunkterna från miljö- och Hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden och Solna Vatten, som biläggs tjänsteskrivelsen.

XX
Förvaltningschef
XX
Avdelningschef

§ 40 Yttrande Danderyds vattenplan samt dagvattenplan (Miljö- och hälsoskyddsnämnden MHN/2021:35)

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden antar förvaltningens tjänsteskrivelse, med nedanstående ändringar, som sitt eget yttrande och överlämnar det till kommunstyrelsen.

- Lydelsen av den sista meningen i första punkten under sammanfattningen i tjänsteskrivelsen ändras från ”Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.” till ”Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan. Solna utgår från att Danderyd som planerat kommer att bidra till den planerade fällningen.”

- Lydelsen av den sista meningen i andra punkten under sammanfattningen i tjänsteskrivelsen ändras från ”Det kan vara bra att överväga och kanske kan kommunerna då gemensamt ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.” till ”Solna föreslår att kommunerna gemensamt ställer krav på Trafikverkets hantering av dagvatten från E18.”

Sammanfattning

Miljöövervakningsenheten (MÖ) har gått igenom Danderyds vattenplan samt dagvattenplan. Genomläsningen har främst fokuserat på vattenplanen och Edsviken och Lilla Värtan vilka är de ytvatten som Solna delar med Danderyd.

MÖ anser att Danderyds vattenplan generellt är mycket bra och väl genomarbetad. Styrkan ligger i att Danderyd har ett förslag på ansvarsfördelning mellan enheter och bolag när det kommer till utförare av åtgärder. Inspirerande är även att Danderyd har satt tidsbestämda mål som följer vattenmyndighetens förvaltningscykel och att de har pekat på vad som är de mest prioriterade åtgärderna.

MÖ anser att följande punkter är yttranden av större karaktär:

- Vattenplanen visar en intern belastningen på 4% för Edsviken. I vårt kommungemensamma LÅP för Edsviken anges att den interna belastningen är 12% och då räknar man även med att den största belastningen kommer från utbytet med Lilla Värtan. Då en kommungemensam fällning av Edsvikens bottensediment planeras är det bra om detta visas på ett enhetligt sätt. I vattenplanen nämns även att den inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment. Solna anser att det är olyckligt då en fällning är en viktig del för att komma till rätta med fosforbelastningen i Edsviken. Den bilden får man inte av Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.
- Vattenplanen beskriver flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, vilket är Trafikverkets verksamhetsområde. Kommer dessa åtgärder kunna bli av när det innebär att kommunen då investerar åt annan verksamhetsutövare? Solna ser också att det behövs rening av dagvatten från E18 men tänker sig gå tillsynsvägen. Det kan vara bra att överväga och kanske kan kommunerna då gemensamt ställa krav på Trafikverkets bristfälliga hantering av dagvatten från E18.

Bakgrund

Danderyds vattenplan innehåller konkreta mål och åtgärder för att uppnå god vattenstatus. Vattenplanen omfattar tre prioriterade problemområden; övergödning, miljögifter och översvämningensrisk. Totalt har 58 åtgärder identifierats varav 21 ska genomföras under denna förvaltningscykel 2021–2027.

MÖ har gått igenom Danderyds vattenplan och dagvattenplan. Genomläsningen har fokuserat på vattenplanen och lämnar därmed synpunkter enbart på den. MÖ anser dock att dagvattenplanen sammantaget med

Danderyds redan antagna dagvattenpolicy är en bra plan och som går i linje med Solna stads dagvattenstrategi vilket underlättar för de exploatörer som är verksamma i båda kommunerna.

Genomläsningen av vattenplanen har främst fokuserat på de vattenförekomsterna Edsviken och Lilla Värtan som Solna stad delar med Danderyd. Danderyd tangerar även grundvattenförekomsten Norra Stockholmsåsen men inga direkta åtgärder är placerade där. Däremot står Edsviken i förbindelse med grundvattenförekomsten vilket gör att alla åtgärder som Danderyd föreslår för Edsviken kommer ge positiva förutsättningar för grundvattenförekomstens framtid.

MÖ redovisar nedan samtliga kommentarer på Danderyds vattenplan:

- Vattenplanen beskriver att miljöklassade byggmaterial ska användas och det är en väldigt bra ambition. I Danderyds dagvattenpolicy framgår det att materialval vid byggnation inte ska innehålla zink och koppar vilket även många andra kommuner ställer krav på. Det vore fördelaktigt om detta fördes in även i vattenplanen då miljöklassade byggmaterial inte säkerställer att just zink och koppar inte används. Alternativt kan vattenplanen ange att Danderyds kommuns dagvattenpolicy också ska följas.
- I bilaga 1, åtgärd 53 föreslås att begränsa nya tillstånd för bryggor. Ett bra förslag som går i linje med vattendirektivet och strandskyddets syfte. Forskning visar på att det är den kumulativa effekten av bryggor som påverkar vattnets ekosystem negativt och att det är bristen på rovfiskar som bidrar till den övergödning som vi upplever i våra vatten runt om i Stockholm. Bristen av rovfiskar beror på bristen av lek- och uppväxtområden. Bryggor som anläggs längst med våra stränder skuggar botten och minskar andelen undervattensväxter som exempelvis används av vissa fiskar att lägga sin rom i och är viktiga uppväxtplatser för de små fiskynglen. Varför anser Danderyd att det ger en låg miljönytta?
- I bilaga 1 och i vattenplanen beskrivs flera dagvattenåtgärder som ska rena vägdagvatten från E18, som är Trafikverkets verksamhetsområde. Om Danderyds kommun bygger anläggningar som tar emot vatten även från Trafikverkets verksamhet hur ska då tillsynen kunna ställa krav på verksamhetsutövaren som bidrar med föroreningen? Eller tar Danderyd på sig att ansvara för att dagvatten från annan verksamhetsutövare renas?
- På sidan 26, figur 17 visas vad som bidrar med fosforbelastning till Edsviken. Den interna belastningen visar 4%. I vårt kommungemensamma LÅP för Edsviken anges att den interna belastningen är 12% och då räknar man även med att den största belastningen kommer från utbytet med Lilla Värtan. Utbytet nämns inte i vattenplanen och antas då inte räknas med, vilket borde betyda att den interna belastningen blir en större %-andel av den totala

	<p>belastningen till Edsviken. Då vi planerar en kommungemensam fällning av Edsvikens bottensediment så är det bra om detta visas på ett korrekt sätt. Tidigare i vattenplanen nämns att den inte tar upp sådant som behandling av sediment men fällningen är en viktig del för att komma till bukt med fosforbelastningen i Edsviken. Den bilden får man inte i Danderyds vattenplan och Solna oroar sig därmed för att Danderyd inte kommer att bidra till den redan planerade fällningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • I samtliga figurer som visar belastningen av näringsämnen till vattenförekomsterna finns hänvisning till SMHI:s vattenwebb men för ex Edsviken finns ett mer detaljerat underlag i och med arbetet med att fram ett lokalt åtgärdsprogram. Även för Lilla Värtan finns en beräkning av interbelastningen framtagna även om den inte tar hänsyn till exempelvis strömmar i området. • I stycket 5.3.2 som tar upp generella principer för översvämning saknas hur man ska hantera de risker som uppstår i redan befintlig bebyggelse. Att hitta ytor för detta ändamål i befintliga områden är svårt men det är viktigt att peka ut områden som kan användas för denna hantering så att de inte används för ny bebyggelse eller liknande. • På sidan 36 i vattenplanen figur 22, visas en karta för var de fysiska åtgärderna är planerade. 7stycken finns utritade men i texten nämns 8 stycken. • På sidan 40 och framåt i vattenplanen finns listor på åtgärder. Hänvisning till figurerna stämmer inte. <p>XX XX Förvaltningschef Limnolog</p>
<p>Kommentar</p> <p>Solna stad</p>	<p>Solna stad framför att Edsviken vattensamverkans LÅP och vattenplanen inte överensstämmer när det gäller internbelastningen för Edsviken där vattenplanen anger 4 % och LÅP anger 12 % och att den största belastningen kommer från vattenutbytet med lilla Värtan.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Arbetet med Vattenplanen och Dagvattenplanen har pågått parallellt med framtagandet av LÅP Edsviken. Vissa data har därför behövt hämtats via andra källor, i detta fall har Danderyd valt att använda sig av data från SMHI för att påvisa en ungefärlig bild över olika utsläppskällor till respektive vattenförekomst. För en mer detaljerad beskrivning hänvisar kommunen vidare till LÅP Edsviken.</i></p>

Av yttrandet framgår att det är olyckligt att vattenplanen inte kommer redovisa åtgärder som behandling av sediment såsom fällning för att hantera fosfor-belastningen i Edsviken. Solna stad anger att de utgår från att Danderyd som planerat kommer att bidra till den planerade fällningen inom Edsviken vattensamverkan.

Svar Danderyds kommun:

Korrigerig gör i dokumentet så att denna åtgärd kommer redovisas i slutgiltigt förslag. Danderyd deltar aktivt i Edsviken vattensamverkan och har deltagit i arbetet med att hitta en gemensam lösning för Edsviken. En gemensam bottenbehandling med Edsvikens vattensamverkan anses vara en lämplig metod för att komma till rätta med fosfor-belastningen i Edsviken.

Solna stad framför att rening av dagvatten från E18 är Trafikverkets ansvar och ser gärna att kommunerna gemensamt ska ställa krav på Trafikverkets hantering av dagvattnet.

Svar Danderyds kommun:

Kommunen ser vikten av att ha en dialog och samarbete med Trafikverket när det gäller dagvatten från vägar som E18. Detta framgår till exempel av åtgärd 24 "Utreda och genomföra lämpliga åtgärder och anläggning(ar) för att rena dagvatten från E18. Dialog med Trafikverket."

Solna skriver att det i Danderyds dagvattenpolicy framgår att materialval vid byggnation inte ska innehålla zink och koppar och förordar att detta även fördes in i vattenplanen, då miljöklassade byggmaterial inte säkerställer att just zink och koppar inte används. Alternativt kan vattenplanen ange att Danderyds kommuns dagvattenpolicy också ska följas.

Svar Danderyds kommun:

Kommunens vattenplan, dagvattenplan och dagvattenpolicy ska följas. Styrdokumentet har olika inriktning och därmed innehåll och fokus. Detta innebär att inte all information finns överlappad i vattenplanen som är det övergripande dokumentet, hänvisning finns bl.a. i avsnitt 1.5 "planering för kommunal dagvattenhantering behandlas i Dagvattenplanen."

Solna frågar i yttrande varför åtgärden att begränsa nya tillstånd för bryggor (bilaga 1, åtgärd 53) bedöms ge en låg miljönytta?

Svar Danderyds kommun:

Bedömning har gjorts i förhållande till övriga föreslagna åtgärder i ett Danderydskontext.

	<p>I yttrandet frågas om Danderyd avser att ta på sig ansvaret för att dagvatten från annan verksamhetsutövare renas och hur tillsyn då ska genomföras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>De åtgärder som kommunen föreslår inom Trafikverkets verksamhetsområde avses i första hand ligga kvar under Trafikverkets ansvar och därmed ligger även tillsyn kvar gentemot dem. Kommunen kan i samverkan genomföra åtgärder med olika aktörer. Finansiering finns även via bidrag från tex Trafikverket för miljö och vattenåtgärder.</i></p> <p>Solna informerar att det finns mer detaljerat underlag från LÅP Edsviken och Lilla Värtan än SMHI:s vattenwebb till figurer.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Arbetet med Vattenplanen och Dagvattenplanen har pågått parallellt med framtagandet av LÅP Edsviken. Vissa data har därför behövts hämtats via andra källor, i detta fall har Danderyd valt att använda sig av data från SMHI för att påvisa en ungefärlig bild över olika utsläppskällor till respektive vattenförekomst. För en mer detaljerad beskrivning hänvisar kommunen vidare till LÅP Edsviken.</i></p> <p>Solna framför att i stycke 5.3.2 saknas information hur man ska hantera de risker med översvämning som uppstår i redan befintlig bebyggelse, till exempel genom att peka ut ytor som kan användas för denna hantering.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Frågor kring klimatanpassning kommer i första hand att hanteras i Klimatanpassningsplan för Danderyds kommun som är under framtagande.</i></p> <p>Solna skriver att på sidan 36 i vattenplanen figur 22, visas en karta för var de fysiska åtgärderna är planerade där 7 stycken finns utritade men i texten nämns 8 stycken. Vidare framförs att listor på åtgärder på sidan 40 och framåt där hänvisning till figurer inte stämmer.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för skarpsynthet och gör redaktionella korrigeringar.</i></p>
<p>4. Sollentuna kommun</p>	<p>§ 166/2021 Dnr 2021/0260 KS-2 Diariekod: 432 Remissvar gällande vattenplan för Danderyds kommun I ärendet föreligger tjänsteutlåtande 2021-08-24 från kommunledningskontoret.</p>

Sammanfattning

Danderyds kommun har bjudit in Sollentuna kommun att lämna synpunkter på Danderyds föreslagna vattenplan.

Sollentuna välkomnar och ser positivt på Danderyds föreslagna vattenplan. Sollentuna har vid granskning av remissmaterialet främst noterat mindre felaktigheter eller brister som påtalats i svaret till Danderyds kommun (bilaga 1).

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande:

Kommunstyrelsen antar bilaga 1 till tjänsteutlåtande daterat 2021-08-24 som kommunens svar på Danderyds remiss av vattenplan.

Proposition

Ordförande XX (M) frågar om kommunstyrelsen bifaller kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag och finner att så är fallet.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen antar bilaga till § 166 som kommunens svar på Danderyds remiss av vattenplan.

SOLLENTUNAS SYNPUNKTER PÅ DANDERYDS FÖRSLAG TILL VATTENPLAN (KS 2021/0254).

Sollentuna kommun ser mycket positivt på att Danderyd tagit fram en vattenplan. Innehållet speglar väl den bild Sollentuna har gällande status och åtgärdsbehov i våra gemensamma recipienter Edsviken och Rösjön. Vattenplanen bedöms kunna fungera som en bra grund för kommande åtgärdsarbete och ambitionsnivån är tydlig och hög.

Sollentuna har vid granskning av remissmaterialet noterat några saker som vi vill lyfta med hopp om att förbättra vattenplanen ytterligare. Dessa listas i punktform nedan.

I dokument ”Remissförslag vattenplan för Danderyds kommun”:

1. På sida 22, 3.4.1. anges att StormTac beräkningar gjorts 2006 för samtliga recipienter. Det har hänt mycket med StormTacs schablonhalter och säkert med markanvändningen och reningsanläggningar sedan år 2006. Är dessa data fortfarande relevanta? Varför har man inte använt den nyare modelleringen som togs fram i samband med att Edsviken vattensamverkan tog fram LÅP för Edsviken?
2. På sida 22, 3.4.3. bör man poängtera att zink inte är tillåtet på båtbottnfärger i Östersjön i dagsläget. Endast koppar är tillåtet, men fortfarande icke säkert eller önskvärt.
3. På sida 25, 5.3.1. Här är det otydligt om texten (i meningen som inleds med ”Tillsammans står dessa för 40 respektive...”) avser Danderyds belastning på Rösjön eller andelen av den totala belastningen på sjön, förtydliga gärna.

4. Gällande figur 17. SMHIs siffror stämmer inte med de siffror vi tillsammans tog fram inom LÅP Edsviken men de ger en ungefärlig bild vilket kanske är tillräckligt bra i detta fall?
5. Gällande figur 20. För Rösjön har Sollentuna gjort en StormTac analys som inte helt överensstämmer med SMHIs bild. Hör av er till Sollentuna kommuns vattensamordnare om ni vill ta del av materialet. Analysen är från år 2019.
6. Gällande figur 21. Var kommer data ifrån?
7. På sida 32. Kommunen saknar principer för ökade krav och insatser mot miljögifter som kopplar till båtottenfärger.
8. På sida 39 anges de åtgärder man avser att genomföra i Edsvikens ARO fram till år 2027. Åtgärderna bedöms av Sollentuna inte motsvara det behov av dagvattenrening som lyfts fram i LÅP för Edsviken. Flera åtgärder har lyfts fram men inte prioriterats i Bilaga 1 till remitterad vattenplan. I vattenplanen utgår man även från de i dagsläget gällande MKN som anger att god status ska erhållas senast år 2027. Åtgärderna man matchar med i förslaget är därför för få. Sollentuna efterfrågar en snabbare åtgärdstakt i Danderyd och hoppas man kan prioritera fler nödvändiga åtgärder innan år 2027. En åtgärd man missat helt att ta upp är den åtgärd man inom Edsviken vattensamverkan och LÅP-arbetet ser som en nödvändighet för att kunna nå MKN, nämligen behandlingen av internbelastningen i Edsviken. Sollentuna ber Danderyd att lyfta även denna åtgärd i vattenplanen (och som en prioriterad sådan).
9. Sidorna 40,42,44,45. I de gröna tabellerna, se över nummer vid figurhänvisningar, Sollentuna misstänker att de ändrats under arbetets gång.

I dokument "Kunskapsunderlag för Danderyds kommuns vattenplan och dagvattenplan":

1. Sollentuna saknar generellt referenser i texten. Det gör det svårt att följa och förstå vilka undersökningar som ligger bakom slutsatserna och hur trovärdiga de är.
2. På sida 13 anges fel namn på flera av vattendragen i Sollentuna. Rätt namn ska vara: Silverbäcken (isf Rådanbäcken), Parkbäcken (isf Edsbergsbäcken), Landsnoraån (isf Landsnorabäcken).
3. På sida 13 anges att om avrinningsområdet till vattendragen ("dessa") inkluderas blir Edsvikens ARO större än vad som anges. Sollentuna vill uppmärksamma Danderyd om att detta endast stämmer för Igelbäcken, övriga vattendrag är redan inkluderade i siffran.
4. På sida 36 anges att LÅP arbetet förväntas färdigställas 2021. Det är färdigställt och texten borde kunna justeras innan dokumentet antas.
5. På sida 36 listas flera kunskapshöjande åtgärder. Intressant att lägga till kan vara de insatser som gjorts inom Edsviken vattensamverkan där vi lanserat kunskapsstigen Edsviken och tagit fram en dagvattenfilm. Man kan även poängtera att

	<p>vattensamverkan ofta medverkar på någon vattenanknuten temadag per år, tex Hamnens dag i Danderyd eller Igelbäcksdagen i Solna.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Gällande sida 37 avsnitt 8.3 sjätte stycket. Djupkartor och belastningsanalyser tas inte fram regelbundet, omformulera. Kanske vill man även omformulera ”växtliv” till ”växtplankton och undervattensvegetation”. 7. Gällande sida 37 avsnitt 8.3 sjunde stycket. Här kanske man även borde nämna något om miljögiftsscreeningen i vatten och sediment i Edsviken år 2017. 8. Gällande sida 37 avsnitt 8.3 de två sista meningarna. Det framgår inte vilka vatten som berörs av undersökningarna. 9. Sida 43, tabell 12. Nyare data finns för Edsviken som togs fram i samband med LÅP. Det kanske också är värt att nämna i texten att det kan ha hänt mycket med dessa värden sedan år 2006, dels pga förändrade schablonhalter i modelleringsverktyget och dels pga förändrad markanvändning. 10. Sida 52, 11.7.1 första stycket. Man bör nämna vilka typer av båtottenfärger som är förbjudna respektive tillåtna i Östersjön i dagsläget. 11. Sida 53, figur 43. Brandövningsplatsen vid Danderyds sjukhus ligger väldigt nära Edsviken och Edsviken vattensamverkan har noterat problem med pågående belastning av PFAS i Edsviken. Sollentuna undrar därför om det finns möjligheter att upphöra med PFAS-baserat brandskum? Sollentuna skulle även gärna se att man som specifik åtgärd prioriterar att sanera den förorenade marken vid helikopterplattan. 12. Sida 56, figur 46. Sollentuna noterar frekvent golfbollar utmed Sollentunas kust och efterfrågar insatser för att minska spridningen av bollarna (och sedermera mikroplaster) i Edsviken. 13. Sida 57, 11.12. Sollentuna gläds åt att Danderyd infört kontrollprogram för snötippen. Utifrån texten framgår att provtagning verkar ha pågått i minst 2 år. Man borde därför kunna redovisa preliminära data i vattenplanen, vilket skulle vara mycket intressant för att utvärdera behov av åtgärder nedströms.
<p>Kommentar</p> <p>Sollentuna kommun</p>	<p>Sollentuna skriver att på sida 22, 3.4.1. anges att StormTacs beräkningar gjorts 2006 för samtliga recipienter. Sollentuna framhåller att det har hänt mycket med StormTacs schablonhalter och säkert med markanvändningen och reningsanläggningar sedan år 2006 och är dessa data fortfarande relevanta?</p> <p>Sollentuna frågar också varför har man inte använt den nyare modelleringen som togs fram i samband med att Edsviken vattensamverkan tog fram LÅP för Edsviken?</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för Sollentuna kommuns inspel och håller med om att</i></p>

föreningensbelastningen inom kommunen behöver uppdateras. En av åtgärderna som tagits fram, åtgärd nr 50, går ut på att dessa beräkningar ska uppdateras för hela kommunen.

För att kunna göra en likvärdig jämförelse i hela kommunen har beräkningarna från 2006 använts då det funnits underlag för hela kommunen och inte bara för Edsvikens avrinningsområde. Om data från olika årtionden används hade en jämförelse varit svårare att ta fram och använda sig av.

Sollentuna skriver att på sida 22, 3.4.3. bör man poängtera att zink inte är tillåtet på båtbottnfärger i Östersjön i dagsläget. Endast koppar är tillåtet, men fortfarande icke säkert eller önskvärt.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkter och gör redaktionella korrigeringar.

Sollentuna framför att på sida 25, 5.3.1. är det otydligt om texten (i meningen som inleds med "Tillsammans står dessa för 40 respektive...") avser Danderyds belastning på Rösjön eller andelen av den totala belastningen på sjön, förtydliga gärna.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkter och gör redaktionella korrigeringar.

Tillägg görs som förtydligar om det är Danderyds belastning av Rösjön eller ej.

Sollentuna skriver gällande figur 17. SMHIs siffror stämmer inte med de siffror som togs fram inom LÅP Edsviken men ger de en ungefärlig bild som är tillräckligt bra i detta fall?

Svar Danderyds kommun:

Arbetet med Vattenplanen och Dagvattenplanen har pågått parallellt med framtagandet av LÅP Edsviken. Vissa data har därför behövts hämtats via andra källor, i detta fall har Danderyd valt att använda sig av data från SMHI för att påvisa en ungefärlig bild över olika utsläppskällor till respektive vattenförekomst. För en mer detaljerad beskrivning hänvisar kommunen vidare till LÅP Edsviken.

Sollentuna skriver gällande figur 20. För Rösjön har Sollentuna gjort en StormTac analys som inte helt överensstämmer med SMHIs bild. Hör av er till Sollentuna kommuns vattensamordnare om ni vill ta del av materialet. Analysen är från år 2019.

Svar Danderyd kommun:

Syftet är att ge en ungefärlig bild över olika utsläppskällor till respektive vattenförekomst. Danderyd i detta fall valt att använda sig av data från SMHI som anses vara en fullgod källa och ge en bild som är tillräckligt bra i detta fall.

Sollentuna frågar angående figur 21 var kommer datan ifrån?

Svar Danderyds kommun:

Föroreningsbelastningen baseras på de StormTac beräkningar som utförts 2006 för samtliga recipienter. Syftet är att ge en ungefärlig spridningsbild över metallbelastningen i kommunen. En av åtgärderna som tagits fram, åtgärd nr 50, går ut på att dessa beräkningar ska uppdateras för hela kommunen vilket på sikt innebär att informationen i figur 21 kan uppdateras efter nyare data.

Sollentuna framhåller att Danderyds kommun saknar (sida 32) principer för ökade krav och insatser mot miljögifter som kopplar till båtbottnfärger.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd har för avsikt att föra in en generell princip angående miljögifter kopplade till båtbottnfärger under avsnitt 5.2.2 Miljögifter generella principer, samt revidera åtgärd nr 36 Utredda behovet av ett utökat antal båtvättar i kommunen för att bättre inkludera dessa frågor och hantering av dem.

Sollentuna bedömer att de åtgärder man avser att genomföra i Edsvikens ARO fram till år 2027 (sidan 39) inte motsvarar det behov av dagvattenrening som lyfts fram i LÅP för Edsviken. Flera åtgärder har lyfts fram men inte prioriterats i Bilaga 1 till remitterad vattenplan. I vattenplanen utgår man även från de i dagsläget gällande MKN som anger att god status ska erhållas senast år 2027. Åtgärderna man matchar med i förslaget är därför för få. Sollentuna efterfrågar en snabbare åtgärdstakt i Danderyd och hoppas man kan prioritera fler nödvändiga åtgärder innan år 2027.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkter och gör korrigeringar i slutligt dokument. Danderyd har för avsikt att prioritera samtliga föreslagna åtgärder i LÅP Edsviken.

Sollentuna skriver att vattenplanen missat att ta upp den åtgärd man inom Edsviken vattensamverkan och LÅP-arbetet ser som en nödvändighet för att kunna nå MKN, nämligen behandlingen av internbelastningen i Edsviken. Sollentuna ber Danderyd att lyfta även denna åtgärd i vattenplanen (och som en prioriterad sådan).

Svar Danderyds kommun:

Korrigering i dokumentet så att denna åtgärd kommer redovisas samt vara en prioriterad åtgärd i slutgiltigt förslag. Danderyd deltar aktivt i Edsviken vattensamverkan och har varit med i arbetet med framtagande av förslag till behandling av Edsviken. En gemensam bottenbehandling med Edsvikens vattensamverkan anses vara en lämplig åtgärd för att komma tillrätta med fosfor-belastningen i Edsviken.

Sollentuna skriver att sidorna 40,42,44,45 i de gröna tabellerna, se över nummer vid figurhänvisningar, Sollentuna misstänker att de ändrats under arbetets gång.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkten och gör redaktionella korrigeringar.

Sollentuna skriver att i Kunskapsunderlaget saknas de generellt referenser i texten. Detta gör det svårt att följa och förstå vilka undersökningar som ligger bakom slutsatserna och hur trovärdiga de är.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd har valt att använda sig av fotnoter för källhänvisning och har därför ingen flytande referenshantering i texten. Dokumentet sammanställer resultat och fakta från interna såväl som externa dokument, inga nya slutsatser dras i dokumentet.

Sollentuna skriver att i Kunskapsunderlaget (sida 13) anges fel namn på flera av vattendragen i Sollentuna. Rätt namn ska vara: Silverbäcken (isf Rådanbäcken), Parkbäcken (isf Edsbergsbäcken), Landsnoraån (isf Landsnorabäcken).

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkten och gör redaktionella korrigeringar.

Sollentuna informerar i Kunskapsunderlaget (s.13) anges att om avrinningsområdet till vattendragen ("dessa") inkluderas blir Edsvikens ARO större än vad som anges. Sollentuna vill uppmärksamma Danderyd om att detta endast stämmer för Igelbäcken, övriga vattendrag är redan inkluderade i siffran.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkten och tar med sig detta i det fortsatta arbetet.

Sollentuna informerar att i Kunskapsunderlaget (s.36) anges att LÅP arbetet förväntas färdigställas 2021. Det är färdigställt och texten borde kunna justeras innan dokumentet antas.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkten och gör redaktionella korrigeringar.

Sollentuna efterfrågar i kunskapsunderlaget (s.36) att Danderyd listar flera kunskapshöjande åtgärder. Exempel är insatser som gjorts inom Edsviken vattensamverkan som kunskapsstigen Edsviken och framtagning av en dagvattenfilm. Det kan också tilläggas att vattensamverkan ofta medverkar på någon vattenanknuten temadag per år, tex Hammens dag i Danderyd eller Igelbäcksdagen i Solna.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd noterar synpunkten. Ett urval har gjorts av vilka projekt som vi tar upp i dokumentet av de många projekt som gjorts av kommunen och med andra kommuner (exempelvis Edsviken vattensamverkan).

Sollentuna efterfrågar i kunskapsunderlaget s. 37, avsnitt 8.3, sjätte stycket. Djupkartor och belastningsanalyser tas inte fram regelbundet, omformulera. Kanske vill man även omformulera ”växtliv” till ”växtplankton och undervattensvegetation”.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för synpunkt och gör redaktionella korrigeringar.

Sollentuna kommun efterfrågar att det nämns i kunskapsunderlaget (s.37 avsnitt 8.3 sjunde stycket) något om miljögiftsscreeningen i vatten och sediment i Edsviken år 2017.

Sollentuna informerar att det inte framgår i kunskapsunderlaget vilka vatten som berörs av undersökningarna (s.37 avsnitt 8.3 två sista meningar).

Svar Danderyds kommun:

Danderyd noterar synpunkten. Ett urval har gjorts av vilka projekt som vi tar upp i dokumentet av de många projekt som gjorts av kommunen och med andra kommuner (exempelvis Edsviken vattensamverkan).

Danderyd förtydligar vilka vatten som berörs.

Sida 43, tabell 12. Nyare data finns för Edsviken som togs fram i samband med LÅP. Det kanske också är värt att nämna i texten att det kan ha hänt mycket med dessa värden sedan år 2006, dels pga förändrade schablonhalter i modelleringsverktyget och dels pga förändrad markanvändning.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för Sollentuna kommuns inspel och instämmer med att föroreningsbelastningen inom kommunen behöver uppdateras. En av åtgärderna som tagits fram, åtgärd nr 50, går ut på att dessa beräkningar ska uppdateras för hela kommunen.

För att kunna göra en likvärdig jämförelse i hela kommunen har beräkningarna från 2006 använts då det funnits underlag för hela kommunen och inte bara för Edsvikens avrinningsområde. Om data från olika årtionden används hade en jämförelse varit svårare att ta fram och använda sig av.

Kommunen avser att komplettera texten med att det är en fingervisning samt att mycket kan ha hänt sedan 2006.

Sollentuna efterfrågar i kunskapsunderlaget (s. 52, 11.7.1 första stycket) att det nämns vilka typer av båtottenfärger som är förbjudna respektive tillåtna i Östersjön i dagsläget.

*Svar Danderyds kommun:
Danderyd noterar synpunkten.*

Sollentuna efterfrågar om det finns möjlighet att föreslå åtgärd att upphöra med PFAS-baserat brandskum.

I Kunskapsunderlaget informeras det (s.53, figur 43) att brandövningsplatsen vid Danderyds sjukhus ligger väldigt nära Edsviken och Edsviken vattensamverkan har noterat problem med pågående belastning av PFAS i Edsviken.

Sollentuna skulle även gärna se att Danderyds kommun som specifik åtgärd prioriterar att sanera den förorenade marken vid helikopterplattan.

*Svar Danderyds kommun:
Denna hanteras inom Handlingsplan för förorenade områden i Danderyds kommun.*

Brandövningsplatsen vid Danderyds sjukhus har högsta prioritet i handlingsplanen. Brandövningar med PFAS- skum har inte skett på länge men platsen är fortfarande förorenad och åtgärder ska börja för att begränsa spridning och sanera.

Sollentuna efterfrågar insatser från Danderyd (Kunskapsunderlaget s. 56, figur 46) för att minska spridningen av golfbollar (och sedermera mikroplaster) i Edsviken.

*Svar Danderyds kommun:
Danderyd noterar synpunkten.*

Sollentuna efterfrågar i vattenplanen data från provtagningen av snötippen. I Kunskapsunderlaget (s. 57, 11.12) står det om Danderyds kontrollprogram för snötippen. Sollentuna efterfrågar därför en

	<p>redovisning av preliminära data i vattenplanen, vilket skulle vara mycket intressant för att utvärdera behov av åtgärder nedströms.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Datan varierar från provtagningstillfälle till provtagningstillfälle och Danderyd vill därför inte skriva in den preliminära datan. Sollentuna kan dock få tillgång till erforderliga data.</i></p>
<p>5. Täby kommun</p>	<p>§ 121 Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun (Dnr KS 2021/221-36)</p> <p>Synpunkter på Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Täby kommun vill framföra att remissversionen av Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg i Danderyd avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun. Danderyds kommun bör därför vid planeringen av dagvattenhanteringen i Enebyberg även beakta Täby kommuns dagvattenstrategi.</p> <p>Täby kommun anser att ett utökat samarbete med Danderyds kommun är en förutsättning för att åstadkomma god status i gemensamma vattenförekomster och ser fram emot ett utökat samarbete.</p> <p>Stadsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet vid sitt sammanträde den 24 augusti 2021, § 101.</p> <p>Kommunstyrelsens beslut</p> <p>Kommunstyrelsen beslutar att överlämna yttrande daterat den 9 juli 2021 till Danderyds kommun som svar på remissen <i>Vattenplan för Danderyds kommun</i> respektive <i>Dagvattenplan för Danderyds kommun</i>.</p> <p>Tjänsteutlåtande</p> <p>Synpunkter på Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Sammanfattning</p> <p>Täby kommun vill framföra att remissversionen av Vattenplan respektive Dagvattenplan för Danderyds kommun, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg i Danderyd avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun.</p> <p>Täby kommun anser att ett utökat samarbete med Danderyds kommun är en förutsättning för att åstadkomma god status i gemensamma vattenförekomster och ser fram emot ett utökat samarbete.</p>

Synpunkter

Täby kommun har valt att framföra synpunkter på Vattenplanen respektive Dagvattenplanen i ett gemensamt yttrande.

Dagvatten från Enebyberg

Täby kommun vill framföra att remissversionen, inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från Enebyberg avleds via Täby kommun till en utsläppspunkt i Stora Värtan, belägen inom Täby kommun. Utsläppspunkten ligger söder om Viggbyholms småbåtshamn. Denna avledning är dels reglerad via avtal som tecknades mellan Täby och Danderyds kommuner 1971 och 1974. Till grund för avtalet och reglering av anläggningskostnaderna låg en PM angående kostnadsfördelning mellan kommunerna. 1974 träffades ytterligare ett avtal om att Täby bland annat skulle ta emot dagvatten från Danderyd i ytterligare en punkt i Enebyberg.

Eventuella drift- och underhållsarbeten för dessa ska enligt grundavtal ombesörjas av Täby. Kostnaderna ska redovisas och godkännas av Danderyd och ska enligt avtalet fördelas enligt samma grunder som gällde för kapitalkostnaderna. Vid om- eller tillbyggnad, som inte är av underhållskaraktär, ska Danderyd bidra till kostnaderna enligt samma principer som legat till grund för beräkningen av Danderyds bidrag till anläggnings- och utredningskostnaderna.

I "Kunskapsunderlag för Danderyds kommuns Vattenplan och Dagvattenplan" finns i tabell 12 samt i bilaga 1 en sammanställning av föroreningsberäkning med hjälp av StormTac. Där framgår att av de föroreningsmängder som dagvattnet i Danderyd alstrar avleds de största mängderna avseende kväve och fosfor till Stora Värtan i Täby. Dagvatten från delar av Enebyberg i Danderyd kommer dock att tas omhand i Täby kommuns planerade dagvattenreningsanläggning i parkområde norr om Enhagsvägen. Täby kommun anser att detta bör framgå i avsnittet om samverkan över kommungränserna samt att det ska beaktas i den fortsatta planeringen för dagvattenhantering i Enebyberg.

Vattenförekomster

Täby och Danderyd delar ytvattenförekomsten Stora Värtan tillsammans med flera andra kommuner. Täby och Danderyd är idag involverade i olika typer av vattensamverkan med grannkommuner, dock finns ingen samverkan mellan Täby och Danderyds kommun gällande gemensamma ytvattenfrågor. Täby kommun önskar och ser fram emot ett utökat samarbete med Danderyds kommun för att tillsammans nå och bibehålla god ytvattenstatus i Stora Värtan. I ett sådant arbete skulle med fördel även de andra kommunerna ingå som delar ytvattenförekomsten.

Täby och Danderyd delar också grundvattenförekomsten Täby-Danderyd. För att få bättre uppgifter kring förekomstens status och åtgärdsbehov skulle en samverkan vara lämpligt även för denna

	vattenförekomst. Initialt skulle ett gemensamt miljöövervakningsprogram kunna tas fram och genomföras.
<p>Kommentar Täby kommun</p>	<p>Täby kommun framför att vattenplanen (exempelvis i avsnittet om samverkan över kommungränserna), inklusive tillhörande bilagor, saknar en beskrivning av att dagvattnet från delar av Enebyberg i Danderyd avleds och tas omhand av Täby kommun.</p> <p>Täby kommun framhåller att eftersom dagvatten från delar av Enebyberg i Danderyd kommer att tas omhand i Täby så bör Danderyds kommun därför beakta detta vid planeringen av dagvattenhanteringen i Enebyberg och även beakta Täby kommuns dagvattenstrategi.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för synpunkten och gör korrigeringar och tillägg av informationen i dokumentet.</i></p> <p><i>Danderyds kommun ser positivt på samverkan över kommungränserna för att för att nå miljö kvalitetsnormerna genom bland annat att ha en fortsatt dialog och samarbete med Täby kommun om dagvattenhantering från Enebyberg.</i></p> <p>Täby kommun önskar och ser fram emot ett utökat samarbete med Danderyds kommun för att tillsammans nå och bibehålla god ytvattenstatus i Stora Värtan.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun ser positivt på samverkan över kommungränserna för att gemensamt arbeta för att nå miljö kvalitetsnormerna och andra vattenmål. Ett aktivt framtagande av ett lokalt åtgärdsprogram för stora Värtan (åtgärd 17) är en prioriterad åtgärd för Danderyds kommun.</i></p> <p>Täby kommun framhåller för att bättre uppgifter kring vår gemensamma grundvattenförekomst Täby-Danderyd status och åtgärdsbehov skulle en samverkan vara lämpligt. Initialt skulle ett gemensamt miljöövervakningsprogram kunna tas fram och genomföras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun ser positivt på förslag till mellankommunal samverkan i grundvattenförekomsten Täby-Danderyd, och ser att planen med fördel kan kompletteras med denna åtgärd.</i></p>

<p>6. Kultur- och fritidsnämnden</p>	<p>Kultur- och fritidsnämndens beslut</p> <p>Kultur- och fritidsnämnden antar förvaltningens remissvar i tjänsteutlåtande daterat 2021-08-17 som svar på remissen avseende Vattenplan för Danderyds kommun med Lovisa Erikssons (C) tillägg;</p> <p>När vi nu ska anta en Vattenplan för Danderyds kommun är det viktigt att en utredning om att minska övergödningsproblematiken och förbättra vattenkvalitén i sjöarna Ösbysjön, Ekebysjön och Nora Träsk prioriteras, samt att åtgärder ska vidtas under perioden 2021-2027, och inte i ett senare skede som Vattenplanen föreslår. Vi har en skyldighet att se till att våra sjöar inte försämras.</p> <p>Kultur- och fritidsnämnden har lagt stora resurser på att renovera samt bygga om omklädningsrummen och bastun på Ösbybadet samt i övrigt förbättra miljön runt Ösbysjön. Detta har lett till ett ökat antal badgäster och därmed följer att det kan vara aktuellt att registrera Ösbybadet som ett EU bad. Det ska därmed utredas om kriterierna för att klassa badet som ett EU bad är uppfyllda. Det är vår skyldighet att säkerställa en hög vattenkvalitet och ett attraktivt bad nu och i framtiden.</p> <p>Bildningsförvaltningens yttrande</p> <p>Förvaltningen har medverkat i den arbetsgrupp som tagit fram förslag på vattenplan som är det centrala styrdokument för arbete med vattenkvalité och hållbar vattenresursförvaltning i kommunen.</p> <p>Arbetsgruppen har tagit fram ett åtgärdsprogram på 52 punkter. (bilaga 1), förvaltningen bedöms kunna uppfylla mål och åtgärder i vatten- och åtgärdsplanen.</p> <p>En prioritering av åtgärderna har utförts utifrån framtagna kriterier för att identifiera vilka som bör prioriteras och utföras under aktuell förvaltningscykel fram till 2027.</p> <p>Danderyds kommun arbetar aktivt och kontinuerligt med att förbättra kvaliteten i sina yt- och grundvatten. Genom åren har flertalet åtgärder genomförts för vatten inom kommunen, både fysiska åtgärder samt kunskapshöjande åtgärder. Arbetsgruppen har identifierat 3 problemområden: övergödning, miljögifter och översvämningar. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med åtgärder för att minska användandet av konstgödsel, minska användandet av bekämpningsmedel och läckage av mikroplaster, mikroplasterna bryts inte ner i naturen utan ansamlas i olika typer av miljöer.</p> <p>Vid ny- och ombyggnation säkerställa att dagvatten omhändertas enligt intentioner i kommunens Dagvattenplan.</p>
---	--

	<p>Förespråka byggnads- och anläggningsmaterial som är miljöklassade samt använda underhållsmetoder och andra rutiner som hindrar utsläpp av miljöskadliga ämnen till dagvatten.</p> <p>Samverkan över förvaltningsgränser är en förutsättning för fortsatt arbete med vattenplanen, förvaltningen bedömer att vi klarar möta de mål som är uppsatta i vattenplan och bilaga 1 (åtgärdsplaner)</p> <p>Ekonomiska konsekvenser</p> <p>Vattenplan för Danderyds kommun med tillhörande bilagor har inga direkta ekonomiska konsekvenser för förvaltningen. Men ytterligare utredning kan krävas då många åtgärder är beroende av plats specifika förutsättningar som markens geoteknik, grundvattennivåer mm</p>
<p>Kommentar</p> <p>Kultur- och fritidsnämnden</p>	<p>Kultur- och fritidsnämnden framhåller att en utredning om att minska övergödningsproblematiken och förbättra vattenkvaliteten i sjöarna Ösbysjön, Ekebysjön och Nora Träsk bör prioriteras, samt att åtgärder ska vidtas under perioden 2021–2027, och inte i ett senare skede som Vattenplanen föreslår.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Revidering i dokumentet så att åtgärd "Utredning om möjlighet att minska övergödningsproblematiken i sjöarna Ösbysjön, Ekebysjön och Nora träsk" kommer att prioriteras i slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Kultur- och fritidsnämnden frågar om det kan vara aktuellt att registrera och utreda om Ösbybadet kan klassas som ett EU bad.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Efter dialog med Bildningsförvaltningen framgår det att Ösbysjön inte har tillräckligt med antal badande under badsäsong för att uppfylla kriterierna för att bli ett EU-bad. Danderyds kommun uppfyller dock redan idag det Havs- och vattenmyndigheten förespråkar exempelvis att det finns ett kontrollprogram för sjön, ser till att provtagningar och bedömningar av badvattnets kvalitet görs och att kommunen informerar allmänheten om badvattnets kvalitet.</i></p>
<p>7. Tekniska nämnden</p>	<p>YTTRANDE – REMISSVAR, VATTENPLAN FÖR DANDERYDS KOMMUN (TN 2021/0290)</p> <p>Bakgrund Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till vattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Vattenplanen för Danderyds kommun, är det centrala styrdokumentet för kommunens vattenarbete. Vattenplanen omfattar Vattenmyndighetens förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten i Danderyds</p>

	<p>vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.</p> <p>Som underlag till vattenplanen har ett kunskapsunderlag tagits fram som visar förutsättningarna för vattenarbetet och är en nulägesbeskrivning av vattenstatusen. Vattenplanen innehåller 58 föreslagna åtgärder, varav 21 har identifierats som prioriterade.</p> <p>Arbetet med framtagande av vattenplanen har styrts av en styrgrupp på tjänstepersonsnivå bestående av kommundirektör, teknisk direktör, miljö- och stadsbyggnadsdirektör samt plan- och exploateringschef. Arbetsgruppen har bestått av representativa tjänstemän från förvaltningarna vilka letts av miljö- och samhällsplanerare och miljösamordnare. För framtagande av vattenplanen har konsultstöd med vattenkompetens arbetat nära med arbetsgruppen.</p> <p>Bedömning</p> <p>Förvaltningen har medverkat och varit projektledare för den förvaltningsöverskridande arbetsgrupp som tagit fram förslag på vattenplanen.</p> <p>Danderyd har flera sjöar och en lång kustremsa som behöver skyddas. Kommunen har också flera våtmarker som behöver värnas samt dagvatten som behöver omhändertas och hanteras på ett hållbart sätt. I och med EU:s ramdirektiv för vatten ställs högre och tydligare krav på vattenkvaliteten. Kommuner har nu ett ansvar för att de så kallade miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överskrids. Klimatförändringar med stigande vattennivåer är ett annat skäl att ha en vattenplan med konkreta åtgärdsförslag. I vattenplanen formuleras vad Danderyds kommun ämnar göra för att nå vattendirektivets krav och målsättningar. Tekniska kontoret ställer sig positiv till vattenplanen och de föreslagna åtgärderna bedöms vara genomförbara.</p> <p>Tekniska nämnden har noterat den försämrade vattenkvaliteten i flera av kommunens vatten. Vidare har nämnden förstått att det finns ett brett och växande medborgarengagemang för dessa vatten.</p> <p>Kommunens sjöar, Ekebysjön, Ösbysjön, Rösjön & Nora Träsk, jämte vattendrag har olika karaktär och nyttjas av kommunens invånare till rekreation på olika sätt. Bland annat är Rösjön och Ösbysjön uppskattade badsjöar och kommunen underhåller även badplats vid dessa. Det är viktigt att målsättningarna är tydliga för kommunens vattenförekomster och sjöar, särskilt vad gäller Ösbysjön. Det är angeläget att åtgärder vidtas och att det sker systematiskt och metodiskt. Därför vill tekniska nämnden särskilt lyfta vikten av att den fortsatta beredningen av vattenplanen belyser hur mätmetoder och modellering bäst ska utformas och vilka resurser som kan behövas.</p> <p>Tekniska nämnden vill särskilt lyfta punkterna (åtgärdsnummer) 40 och 43, bilaga 1 till vattenplanen, till den prioriterade åtgärdslistan.</p> <p>Tekniska nämnden lyfter speciellt vikten av att i största möjliga mån kostnadsuppskatta åtgärderna i vattenplanen och dess bilagor, så att det är lättare att förstå olika åtgärders storheter och därmed kunna ta ställning till hur åtgärderna ska prioriteras.</p>
--	--

	<p>Ekonomiska konsekvenser Vattenplanen med föreslagna åtgärder bedöms kunna medföra ökande kostnader, något som behöver beaktas i framtida budget.</p> <p>Det krävs ytterligare utredning av totalkostnaden för varje föreslagna åtgärd. Många av de föreslagna åtgärderna är platsberoende och det har stor betydelse med hur markbeskaffenheten är, de geotekniska förhållandena, grundvattennivåer, etc. Om en föreslagna åtgärd är till exempel en anläggning av en dagvattendamm så kan det vara stora kostnadsskillnader beroende på storleken av dagvattendammen.</p> <p>Med detta överlämnar tekniska nämnden yttrandet till kommunstyrelsen.</p> <p>Tekniska nämnden</p>
<p>Kommentar</p> <p>Tekniska nämnden</p>	<p>Tekniska nämnden vill att åtgärds punkterna 40 och 43 i vattenplanen lyfts till den prioriterade åtgärdslistan.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Revidering i dokumentet så att åtgärd "Utredning om möjlighet att minska övergödningsproblematiken i sjöarna Ösbysjön, Ekebysjön och Nora träsk" (åtgärd 40) och "Upprätta planeringsunderlag för anläggande av våtmarker på lämpliga platser i kommunen" (åtgärd 43) kommer att prioriteras i slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Tekniska nämnden efterfrågar att i största möjliga mån kostnadsuppskatta åtgärderna i vattenplanen och dess bilagor, så att det är lättare att förstå olika åtgärders storheter och därmed kunna ta ställning till hur åtgärderna ska prioriteras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Det krävs ytterligare utredningar för varje föreslagna åtgärd för att kunna ge en mer detaljerad bild av totalkostnaden. Många av de föreslagna åtgärderna är platsberoende och det har stor betydelse med hur markens beskaffenhet, de geotekniska förhållandena, grundvattennivåer, etc. är. Om en föreslagna åtgärd till exempel är en anläggning av en dagvattendamm så kan det vara stora kostnadsskillnader beroende på storleken av dagvattendammen. Schablonmässiga kostnadsuppskattningar finns inkluderade under Avsnitt 5.5 i Vattenplanen. Efter en inledande utredning kan en mer realistisk kostnadsbedömning genomföras.</i></p>
<p>8. Byggnadsnämnden</p>	<p>Svar på remiss av Vattenplan för Danderyds kommun, BN 2021-09-01 §116</p> <p>Byggnadsnämnden antar miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat 2021-08-05 och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.</p> <p>Beskrivning av ärendet</p>

Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat ett förslag till vattenplan för Danderyds kommun till byggnadsnämnden för yttrande. Syftet med Vattenplanen är att vara det centrala styrdokumentet för att nå kommunens övergripande mål för vattenarbete och en hållbar vattenresurs-förvaltning. Vattenplanen ger en nulägesbeskrivning och analys av de vattenrelaterade problemen i kommunen samt innehåller en prioriterad åtgärdsplan för tidsperioden 2021 - 2027 för vattenarbetet i kommunen och en övergripande konsekvensanalys. Samtliga framtagna åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten redovisas.

Målet är att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten. Som underlag till planerna har ett kunskapsunderlag tagits fram för vatten-arbetet i kommunen som visar förutsättningarna för vattenarbetet och är en nulägesbeskrivning av vattenstatusen. Parallellt med arbetet har en dagvatten-plan och en VA-plan arbetats fram. VA-planen hanteras av tekniska nämnden.

Vattenplanen omfattar tre prioriterade problemområden; övergödning, miljögifter och översvänningsrisk. Danderyd har genom ett förvaltningsövergripande arbete identifierat åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i kommunens vattendrag och prioriterat de åtgärderna som ger störst effekt och som bör utföras under aktuell förvaltningscykel. Åtgärderna beskrivs under Avsnitt 5 – Åtgärder för bättre vatten. Kommunal vattenplanering omfattas av många lagar och regelverk som nationella lagar, förordningar, direktiv och nationella mål. Kommunen har möjlighet att använda de olika lagarna och regelverken för att styra verksamheter och markanvändning. Plan- och bygglagen (2010:900), PBL, innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att främja en god och långsiktigt hållbar samhällsutveckling och livsmiljö.

Enligt PBL har kommunen bland annat ansvar för planläggning av mark och vatten samt att marken används till det den är mest lämpad för. Kommunen ska särskilt ta hänsyn till bland annat hälsa och säkerhet, vattenförsörjning och avlopp, olyckor, översvämning och erosion. Det innebär att kommunen ska bland annat vid planläggning försäkra att dagvattenhantering kan lösas inom planområdet.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande

Miljö- och stadsbyggnadskontoret ser positiv på vattenplanen och de mål som ska uppnås.

Byggnadsnämnden har i huvudsak tre ansvarsområden vid beaktande av vattenplanen:

- En styrande roll vid fysisk planering/planläggning där krav på omhändertagande av dagvatten kan ställas i nya detaljplaner.
- En bevakande roll i form av uppföljning av omhändertagande av dagvatten vid nybebyggelse enligt detaljplanerna.
- Rådgivning vid bygglovsprövningen där det inte finns krav i en detaljplan. Miljö- och stadsbyggnadskontoret bevakar omhändertagande av dagvatten vid bygglovsprövning och rådgivning.

<p>Kommentar</p> <p>Byggnadsnämnden</p>	<p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun tackar för inkommit remissvar av byggnadsnämnden.</i></p>
<p>9. Miljö- och hälsoskydds-nämnden</p>	<p>MHN 2021–503 §45</p> <p>Svar på remiss av Vattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut Miljö- och hälsoskyddsnämnden antar tjänsteutlåtande daterat 2021-09-07 och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remiss av Vattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Tjänsteutlåtande (2021-09-07 Dnr 2021–503)</p> <p>Svar på remiss av Vattenplan för Danderyds kommun</p> <p>Ärendet Kommunfullmäktige i Danderyd beslutade 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram vattenrelaterade planer för Danderyds kommun.</p> <p>Kommunstyrelsen har upprättat ett förslag till Vattenplan för Danderyds kommun vilken remitterats till bland annat miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vattenplanen ska, enligt remissen, utgöra ett förslag till styrdokument för kommunens vattenarbete. Vattenplanen omfattar förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.</p> <p>Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut Miljö- och hälsoskyddsnämnden antar tjänsteutlåtande daterat 2021-09-07 och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remiss av Vattenplan för Danderyds kommun.</p> <p>Bakgrund Vatten är vår värdefullaste naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. EU:s vattendirektiv beskriver att ”vatten är ingen vara vilken som helst utan ett arv som måste skyddas, försvaras och behandlas som ett sådant”. Detta dyrbara arv är nödvändigt för vårt samhälles utveckling och för våra ekosystems funktioner. Vatten har många sociala, ekologiska och ekonomiska värden och kan även skapa rekreativa mervärden genom exempelvis bad, båturer och friluftsliv. Att nå en god vattenkvalitet i yt- och grundvatten är därför av största betydelse.</p> <p>För att nå de övergripande målen för vattenarbete samt skapa goda förutsättningar för en hållbar användning av mark och vatten behövs en tydlig strategisk vattenplanering. Ett övergripande styrdokument inom vattenområdet för kommunen har saknats. Kommunfullmäktige i Danderyd beslutade därför under hösten 2018 att ge Kommunstyrelsen i uppdrag att ta</p>

fram en Vattenplan som ska vara det centrala styrdokumentet för kommunens vattenarbete.

Den föreliggande Vattenplanen omfattar förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten. Vatten är vår värdefullaste naturresurs och att nå en god vattenkvalitet är därför av största betydelse för människans hälsa och miljö. EU beslutade år 2000 om att anta ett ramdirektiv för vatten som ska trygga gemenskapens vattenresurser för framtida generationer. Danderyds vattenarbete styrs bland annat av detta direktiv.

I Danderyd finns fyra ytvattenförekomster som omfattas av miljökvalitetsnormer (MKN): Edsviken, Lilla Värtan, Stora Värtan och Rösjön. Danderyd delar tillrinningsområde till samtliga ytvattenförekomster med närliggande kommuner som exempelvis Täby, Stockholm och Sollentuna. Danderyd har ytterligare tre ytvattenrecipienter, sjöarna: Ekebysjön, Nora träsk och Ösbysjön. I norra Danderyd ligger delar av grundvattenförekomsten Täby -Danderyd. Danderyds kommun angränsar till Stockholmsåsen-Solnas grundvattenförekomst som ligger sydväst om kommungränsen och skyddas av Ulriksdals vattenskyddsområde.

Idag och historiskt har yt- och grundvatten utsatts för olika påfrestningar som försämrat vattenkvaliteten. Rösjön uppnår god ekologisk status. Övriga tre ytvattenförekomster, Edsviken samt Lilla och Stora Värtan har en otillfredsställande eller måttlig ekologisk status och har övergödningssproblematik. Samtliga fyra ytvattenförekomster har tilldelats ej god kemisk status. Flera olika källor (diffusa och punktkällor) har identifierats som bidragande orsaker till problemen i Danderyds ytvattenrecipienter. Danderyd arbetar kontinuerligt för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens yt- och grundvatten. Flera åtgärder, både fysiska samt kunskaphöjande åtgärder, har utförts.

Vatten från många av de identifierade föroreningskällorna rinner dock fortfarande ut i Danderyds recipienter orenade. Fler åtgärder behöver genomföras om det ska vara möjligt att uppnå MKN och en god vattenmiljö i samtliga vatten.

Vattenplanen omfattar tre prioriterade problemområden; övergödning, miljögifter och översvämningssrisk. Danderyd har genom ett förvaltningsövergripande arbete identifierat åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i kommunens vattendrag och prioriterat de åtgärder som ger störst effekt och som bör utföras under aktuell förvaltningscykel. Åtgärderna beskrivs under Avsnitt 5 – Åtgärder för bättre vatten.

Under arbetets gång har totalt 58 åtgärder identifierats. Åtgärder som föreslagits har varit av både stor och liten karaktär. Utifrån samtliga identifierade åtgärder har 21 prioriterats till att utföras under aktuell förvaltningscykel. Prioriteringen baseras på den inventering och nulägesbeskrivning som utförts i dokumentet *kunskapsunderlag*. Nulägesbeskrivningen sammanfattas i Vattenplanen och beskriver miljöproblem kopplade till vatten inom kommunen. Åtgärderna synkroniserar även till de mål och uppdrag som finns i kommunens Miljöprogram. Åtgärder

	<p>har prioriterats till uppströms åtgärder för att förhindra framtida utsläpp snarare än åtgärder i själva recipienterna. Åtgärderna lägger även stor vikt på att hitta en gemensam målbild och ett samlat arbetssätt inom kommunen för att minimera framtida utsläpp.</p> <p>Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till yttrande Det är ett omfattande och bra arbete som gjorts och kontoret delar i stort synen på det som framkommer i planen. Några områden bör dock kompletteras.</p> <p>Insjöar som Ekebysjön, Rösjön m.fl. bör kompletteras med statusbilder vilket ger ett bättre och mer pedagogiskt underlag för de som ska arbeta efter planen och bättre förståelse hos allmänheten för behovet av åtgärder i boendes närområden.</p> <p>Såsom källor till fosfor och kväve beskrivits för Rösjön, bör också övriga sjöar beskrivas.</p> <p>Förslagen har redovisats med positiva respektive negativa effekter för varje åtgärd men det saknas redovisning för konsekvenser om åtgärder inte genomförs. Det bör också kommenteras vilka konsekvenser det får (vattenkvalitets- och kostnadsmissigt), om åtgärderna genomförs om 10, 20 eller 30 år istället för inom några år.</p> <p>Många av åtgärderna berör olika delar av kommunorganisationen. Resurser för utbildning och bibehållande av kompetens är viktiga liksom en väl fungerande omvärldsbevakning inom vattenområdet i sin helhet. En av de viktigaste uppgifterna för ansvariga nämnder och kontor är att hålla sig uppdaterade och kontinuerligt följa upp båda planerna (vattenplan och dagvattenplan) och återrapportera till kommunstyrelsen. Ny forskning tillkommer och måste kontinuerligt utvärderas och resultaten användas.</p> <p>Planen och dess genomförande är mycket viktig för kommunen. Den största utmaningen som kommunfullmäktige måste hantera i samband med antagandet av vattenplanen är att säkerställa att den förverkligas i sin helhet. Tillräckliga medel och resurser måste prioriteras för genomförande av åtgärderna. Det är också lämpligt att berörda nämnder särskilt redovisar vilka åtgärder som planeras nästa och kommande tre åren framåt i samband med budget och likaså att åtgärder enligt vattenplanen och dagvattenplanen följs upp årligen, exempelvis i samband med uppföljning av miljö- och klimatprogrammet.</p> <p>XX Bygg- och miljödirektör</p> <p>XX Miljöchef</p>
<p>Kommentar</p> <p>Miljö- och hälsoskydds-nämnden</p>	<p>Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar att insjöar som Ekebysjön, Rösjön m.fl. bör kompletteras med statusbilder.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Rösjön skiljer sig åt från de övriga insjöarna på så vis att Rösjön är klassad som en vattenförekomst av den svenska vattenmyndigheten. Det finns tyvärr inte underlag i dagsläget för att beskriva insjöarna på samma sätt som det görs för kommunens vattenförekomster.</i></p>

Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar att såsom källor till fosfor och kväve beskrivits i dokumentet för Rösjön, bör också övriga sjöar beskrivas.

Svar Danderyds kommun:

Rösjön skiljer sig åt från de övriga insjöarna på så vis att Rösjön är klassad som en vattenförekomst av den svenska vattenmyndigheten. Det finns tyvärr inte underlag i dagsläget för att beskriva insjöarna på samma sätt som det görs för kommunens vattenförekomster.

Miljö- och hälsoskydds-nämnden efterfrågar en redovisning för konsekvenser om åtgärder inte genomförs. Det bör också kommenteras vilka konsekvenser det får (vattenkvalitets- och kostnadsmässigt), om åtgärderna genomförs om 10, 20 eller 30 år istället för inom några år.

Svar Danderyds kommun:

Konsekvensen av att inte genomföra åtgärderna beskrivs såväl i Avsnitt 1 Sammanfattning (inkl. följande underrubriker) som i avsnitt 7 Konsekvensanalys. Resultatet av att inte utföra åtgärderna innebär att föroreningsbelastningen till samtliga vattendrag i ett första led kan förväntas vara oförändrat (likt nuläget) och i ett andra led öka (i takt med att ny mark exempelvis exploateras). Det vill säga Danderyds vatten kommer på sikt få en sämre vattenkvalitet och -kvantitet om inga åtgärder utförs. Det är svårt att säga exakt hur de olika vattenförekomsterna påverkas på sikt men generellt ökar kostnaden i takt med att föroreningsmängderna ökar, detta då komplexiteten ökar samt att flera större och tillfälliga åtgärder krävs.

Vattenmyndighetens vattencykel är på sex år där uppföljning sker succesivt för att möjliggöra korrigerade analyser och beslut av resultat från tidigare cykler. Att inte arbeta för ett bättre vatten inom kommunen leder till ett motarbetande av det kommunala ansvaret kopplat till bla Vattendirektivet.

Planen och dess genomförande är mycket viktig för kommunen. Den största utmaningen som kommunfullmäktige måste hantera i samband med antagandet av vattenplanen är att säkerställa att den förverkligas i sin helhet. Tillräckliga medel och resurser måste prioriteras för genomförande av åtgärderna. Det är också lämpligt att berörda nämnder särskilt redovisar vilka åtgärder som planeras nästa och kommande tre åren framåt i samband med budget och likaså att åtgärder enligt vattenplanen och dagvattenplanen följs upp årligen, exempelvis i samband med uppföljning av miljö- och klimatprogrammet.

Svar Danderyds kommun:

Synpunkten noteras och tas med i det fortsatta arbetet. Genomförandet planeras att hanteras inom kommunens olika verksamheter.

<p>10. Fastighetsnämnden</p>	<p>REMISSVAR VATTENPLAN FÖR DANDERYDS KOMMUN § 57, FN 2021/0078</p> <p>Fastighetsnämndens beslut Fastighetsnämnden överlämnar tjänsteutlåtande 2021-08-26 till kommunstyrelsen som svar på remissen.</p> <p>Tjänsteutlåtande Dnr FN 2021/0078 REMISS REMITTERING AV VATTENPLAN FÖR DANDERYDS KOMMUN KS 2021/0254</p> <p>Ärende Kommunfullmäktige beslutade den 22 oktober 2018 (§ 139) att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en vattenplan för Danderyds kommun. Förslag är nu framarbetat och utskickad på remiss till berörda nämnder och externa aktörer. Syftet är att inhämta synpunkter och förbättringsförslag inför framtagandet av ett slutligt förslag till vattenplan.</p> <p>Tekniska kontorets förslag till beslut Fastighetsnämnden överlämnar tjänsteutlåtande 2021-08-26 till kommunstyrelsen som svar på remissen.</p> <p>Tekniska kontorets utredning Vattenplan för Danderyds kommun, är det centrala styrdokumentet för kommunens vattenarbete. Vattenplanen omfattar Vattenmyndighetens förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.</p> <p>Som underlag till planerna har ett kunskapsunderlag tagits fram för vattenarbetet i kommunen som visar förutsättningarna för vattenarbetet och är en nulägesbeskrivning av vattenstatusen. Parallellt med arbetet har en Dagvattenplan och en VA-plan arbetats fram, där VA-planen hanteras av Tekniska nämnden.</p> <p>Arbetet med framtagande av vattenplanen har styrts av en styrgrupp på tjänstepersonsnivå bestående av kommundirektör, teknisk direktör, miljö- och stadsbyggnadsdirektör samt plan- och exploateringschef. Arbetsgruppen har bestått av representativa tjänstemän från förvaltningarna vilka letts av miljö- och samhällsplanerare samt miljösamordnare. För framtagande av planen har konsultstöd med vattenkompetens upphandlats som arbetat nära med arbetsgruppen.</p> <p>Vattenplanen har ingen direkt påverkan på fastighetsnämndens ansvarsområde och tekniska kontoret har därför inga särskilda synpunkter att framföra utifrån fastighetsnämndens perspektiv.</p> <p>XX Teknisk direktör</p> <p>XX Fastighetschef</p>
<p>Kommentar</p>	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p>

Fastighetsnämnden	<i>Danderyds kommun tackar inkommit remissvar från Byggnadsnämnden.</i>
<p>11. Samfundet Djursholms Forntid och Framtid</p>	<p>Betr remissupplaga av Vattenplan för Danderyds kommun, dnr KS 2021/0254</p> <p>Samfundet Djursholms Forntid och Framtid önskar framföra följande i rubricerade ärende.</p> <p>Bakgrund Vattenplanen utgör det centrala styrdokumentet för kommunens ”vattenarbete” med konkreta mål och åtgärdsförslag för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Målet är att nå miljökvalitetsnormerna för vatten i Danderyds vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i kommunens övriga yt- och grundvatten.</p> <p>I detta yttrande berörs endast de delar som befinner sig inom kommundelen Djursholm, dvs Ekebysjön och Ösbysjön, eftersom detta är Samfundet Djursholms Forntid och Framtids verksamhetsområde.</p> <p>Samfundets bedömning Samfundet Djursholms Forntid och Framtid finner Vattenplanen viktig och i stora delar välavvägd, men saknar tydligare anvisningar för vilka åtgärder som skall leda till att kommunens avsikter skall uppfyllas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samfundet vill rikta uppmärksamhet på att Ekebysjön och Ösbysjön inte bara är ”vatten” utan vattenmiljö som äger stora kvaliteter för den samlade stadsbilden, med ut- och inblickar mot vatten som skapar positiva värden i miljön. Detta är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet, för skolbarnen i närmiljön och för alla kringboende. - Samfundet vill framhålla att det krävs omfattande åtgärder för att hålla sjöarna i sådant skick att de behåller sina positiva egenskaper. Igenväxta och försumpade sjöar har motsatt effekt. Ekebysjön och Ösbysjön har olika förutsättningar. Ekebysjöns tusenåriga kontakt mellan sjö och odlingslandskap är idag helt igenväxt. För Ekebysjön är det viktigt att reservatets vårdprogram uppfylls. För Ösbysjön krävs akuta ”sjöräddningsåtgärder” om den skall kunna behålla sin mycket uppskattade funktion som badsjö, liksom sina miljövärden. - Med hänvisning till närheten av fornlämningar vid både Ekeby- och Ösbysjön och fyndet av stockbåten vid Ösbysjön, bör man tänka på att det kan finnas marinarknologiska lämningar i båda sjöarna. <p>Det är Samfundet Djursholms Forntid och Framtids bedömning att Vattenplanen bör innehålla tydliga anvisningar i ovanstående frågor.</p> <p>Djursholm den 8 september 2021</p>

<p>Kommentar</p> <p>Samfundet Djursholms Forntid och Framtid</p>	<p>Samfundet Djursholms forntid och framtid framhåller att det krävs omfattande och tydligare åtgärder för att hålla sjöarna i sådant skick att de behåller sina positiva egenskaper och inte växer igen.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med det i det vidare i fortsatta arbetet. Många av åtgärderna i vattenplanen är riktade mot sjöarna i kommunen som till exempel utförande av vattenprovtagningar för att erhålla mer underlag och kunskap för lämpliga metoder för restaurering.</i></p> <p>Samfundet Djursholms forntid och framtid framhåller att det kan finnas marinarknologiska lämningar i Ekebysjön och Ösbysjön som ska tas hänsyn till.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med det i det vidare i fortsatta arbetet. Marinarknologiska fynd ska beaktas i det framtida arbetet med restaurering av sjöarna.</i></p>
<p>12. Ösbybadets vänner</p>	<p>Yttrande avseende remissversion av Vattenplan ref KS 2021/0254</p> <p>Detta yttrande begränsar sig till Ösbysjön</p> <p>Innehåll: Sammanfattning Yrkanden Problembilden Kravsättningar som remissförslaget inte uppfyller Vägar mot klart vatten i Ösbysjön Förslag inför nästa vattenplan för år 2028 -?</p> <p>Sammanfattning Ösbysjön är den sjö i Danderyd, som har sämst ekologisk status och är billigast att åtgärda. Restaureringsåtgärder för Ösbysjön bygger värdefulla lokala erfarenheter och kunnande, som kan ge stora kostnadsbesparingar när Edsviken i en framtid är aktuell för restaurering.</p> <p>Ösbysjöns ekologiska status har genomgått en dramatisk försämring sedan den 1958 var en näringsfattig sjö med klart vatten där man kunde se botten i större delen av sjön. Idag är Ösbysjön en problemsjö i förfall. Siktdjupet var endast 0,4 meter i augusti 2021. Ett rent farligt lågt siktdjup som kan orsaka drunkningsolyckor. Det går inte att bedöma hur länge sjön kan fungera som badsjö om inga åtgärder vidtages, kanske 1–12 år.</p> <p>Den föreslagna åtgärden i remissförslaget är klart otillräcklig.</p> <p>Det finns en rad kravbilder som remissförslaget inte uppfyller:</p>

- EU bestämmelser
- Svenska bestämmelser
- Hållbarhet enligt Bruntland kommissionens definition
- Koalitionsöverenskommelsen mellan de styrande tre partierna i Danderyd
- En vattenkvalitet som motsvarar vad danderydsborna kan begära

Detta yrkande pekar på en billig och trygg väg, byggd på dagens nationella kompetens, mot att återställa sjöns tidigare kvaliteter.

Yrkanden

Föreningen Ösbybadets Vänner yrkar att:

Nedanstående åtgärder markeras som prioriterade

- Danderyds kommun fullföljer sin skyldighet att registrera Ösbybadet som ett EU-bad
- Kommunen kompletterar sin vattenplan avseende Ösbysjön med historisk ekologisk utveckling, åtgärdsplan med angiven tidsplan och förväntat ekologiskt resultat i enlighet med vad som begärs för en vattenförekomst (Sjöar med EU-bad klassas som vattenförekomster)
- Dräneringsvattnet från hästarnas rastgård pumpas till kommunens avloppssystem
- Reduktionsfiske utförs på sjöns vitfisk (karp och ruda)
- Inplantering därefter sker med vuxen abborre och eventuellt annan vuxen rovfisk
- Vassen sommarskördas och borttransporteras varje år i syfte att reducera sjöns näringsbelastning
- Det därefter genomförs en kompetent utredning (företrädesvis av SLU) för att bedöma eventuellt behov och dimensionering av ytterligare fosforreduktion
- Om behov visas föreligga genomföra aluminiumfällning med lågdosering
- Att ett första reduktionsfiske i Ösbysjön och omledning av hästhagens dräneringsvatten genomförs redan under år 2022. Detta är billiga åtgärder, som kommer att ge en stor och snabb effekt och vi förutsätter att pengar har budgeterats för initiala åtgärder i vattenplanen under 2022.

Problembilden

1958 hade Ösbysjön klart vatten med stort siktdjup, man såg botten i större delen av sjön. Sammansättningen av växter visade att sjön var näringsfattig.

I augusti 2021 uppmättes det hittills kortaste siktdjupet, 0.4 meter, som från armbågen till fingerspetsen! Sjön är biologiskt övergödd och har död botten. Syrehalten i bottensedimentet är nära noll. Algblomning förekommer så sent som i mitten av oktober. Tidvis känner man lukt av svavelväte från sjön. Sjön producerar ansevära mängder växthuspåverkande biogas. Sjön saknar tydliga till- och utlopp.

Ekebysjön upphörde som badplats på 1980-talet på grund av fågelparasiter som gav hudirritationer hos främst yngre badande. Nu har vi fågelparasiter även i Ösbysjön.

Ett kort siktdjup ökar risken för olyckor. Erfarenheterna från vårt närområde visar att riskerna inte är låga:

- För 10 år sedan dök en ung sollentunabo i Edsviken. Någon hade slängt i en kundvagn vid dykstället. Den unga mannen blev totalförslamad. Efter flera år av hård träning lyckades han få tillbaka en viss rörlighet i överkroppen. Med bättre siktdjup hade olyckan inte skett.
- För 6 år sedan drunknade en 25 årig fysiskt vältränad och nykter man i Ösbysjön. Om ett bättre siktdjup, så att det var möjligt att se mannen under vattenytan, hade hjälp vet vi inte.
- Enligt närboende till Ösbysjön så händer incidenter varje år där någon, vanligtvis barn, är nära att drunkna. Ett gott siktdjup, så att man kan se barnet under vattenytan är då ovärderligt
- Erfarenheter från bottenrensning vid Ösbysjön och Ekudden visar att även i Danderyd hamnar föremål som kan orsaka olyckor i vattnet och syns inte från ytan.

Hur länge Ösbysjön kan fungera som badplats, om inget görs, är svårt att uppskatta, men det torde röra sig om 1 – 12 år. Det förslag som ges i remissversionen av Vattenplanen är helt otillräckligt för att rädda sjön.

Att låta goda badsjöar vara slit-och-släng-produkter är omoraliskt, oönskat och olagligt.

Kravsättningar som remissförslaget inte uppfyller

Bestämmelser på nationell och EU-nivå

På EU nivå regleras kraven på sjöars ekologiska status av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000. Sverige valt att införa direktivets bestämmelser om miljömål med det rättsliga verktyget *miljökvalitetsnorm*. De grundläggande reglerna om miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram finns i 5 kap miljöbalken. Mer specifika regler om miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vatten finns i 4 respektive 6 kap. vattenförvaltningsförordningen.

	<p>I nämnda regelverk används begreppen ”Vattenförekomst” och ”EU-bad”.</p> <p>En vattenförekomst är en sjö med en yta på minst 0,5 km² (tidigare 1 km²). Om en mindre sjö är extra skyddsvärd, så skall den också räknas som vattenförekomst.</p> <p>En sjö med EU-bad utgör en sjö som är extra skyddsvärd. Ett EU-bad är ett bad med minst 200 badande per dag med bra badväder. Ösbybadet har cirka 500 badande per dag med bra badväder och skall därmed utgöra ett EU-bad. Det är kommunerna s skyldighet att anmäla förekomsten av EU-bad. En sådan anmälan har Danderyd inte gjort för Ösbybadet.</p> <p>Om det är tveksamt huruvida ett bad skall klassas som EU-bad, så skall man studera hur tydligt det är att badet är inrättat som ett officiellt bad. Är det utmärkt på kartor? Är det omnämnt på kommunens hemsida eller annan kommunal dokumentation? Finns det badbrygga? Badstege? Toalett? Omklädningsrum?</p> <p>Enligt miljökvalitetsnormerna skall ytvattenförekomster ha god ekologisk ytvattenstatus och detta skall vara uppnått senast 22 december 2015. Detta uppfyller uppenbart inte Ösbysjön.</p> <p>Enligt huvudregeln i 4 kap 2§ vattenförvaltningsförordningen skall tillståndet i vattenförekomsterna inte försämrats. Så har skett med Ösbysjön sedan 1958.</p> <p>Enligt 5 kap 8§ miljöbalken är kommuner skyldiga att inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt ett fastställt åtgärdsprogram. Den enda åtgärd rörande Ösbysjön som föreslås i remissutgåvan av vattenplanen är långt mindre än ”vad som behövs”. Kravet är sålunda inte uppfyllt.</p> <p>Hållbarhet</p> <p>Enligt Brundtland kommissionens definition är hållbarhet</p> <p>“En utveckling som tillgodoser dagens behov, utan att kompromissa med framtida generationers förmåga att tillgodose deras behov.”</p> <p>Danderyds kommun, du och jag, har alltså en skuld till framtida generationer och till de som idag är unga att återställa Ösbysjöns status så att den ger samma möjligheter till glädje, kamratskap och simträning som den gett vår generation</p>
--	---

	<p>Den enda åtgärden i remissförslaget kommer inte att återställa sjön.</p> <p>En del tycker kanske att detta är floskler eller ”bara vackra ord”. Vår erfarenhet från våra många medlemmar är tvärtom. Vi hör utsagor som ”Här lärde jag mig simma. Det måste bevaras” eller ”Här lärde mina barn sig simma. Det måste framtida barn också kunna göra” eller ”Oj, vad roligt vi hade som barn vid Ösbysjön. Hoppas det kan bevaras”</p> <p>Koalitionsöverenskommelsen</p> <p><i>”Danderyd skall bevaras som villa- och trädgårdsstad.</i></p> <p><i>Danderyd består av de gamla villastäderna Danderyd, Djursholm, Enebyberg och Stocksund. Kommunens karaktär av småskalig trädgårdsstad ska bevaras. Våra naturreservat, parker och grönområden ska värnas och vara välskötta, liksom sjöar och stränder. Danderyd är en av Sveriges mest tätbebyggda kommuner, varför nybyggnation ska ske med danderydsbornas behov i fokus. Planprocesserna ska kännetecknas av varsamhet, transparens och dialog.”</i></p> <p>Remissförslaget värnar inte Ösbysjön och leder inte till en välskött sjö.</p> <p>En vattenkvalitet som motsvarar vad danderydsborna kan begära Att nationell lagstiftning likväl som EU-lagstiftning anger att EU-bad är extra skyddsvärda beror självklart på att allmänheten värdesätter badsjöar med god vattenkvalitet. Det begränsade åtgärdsförslaget i remissförslaget tillgodoser därmed inte vad danderydsborna kan begära.</p> <p>Vägar mot klart vatten i Ösbysjön</p> <p>Ridverksamheten</p> <p>Att ha en ridverksamhet intill en badsjö är ytterst olämpligt och chockar inte minst ekologiska experter. Den som bott några år i Danderyd inser dock att detta är en verklighet som det är för sent att ändra på. Det är något som vi måste acceptera. Detta kräver att vi har ett så seriöst skydd mot fosforläckage till sjön som rimligheten medger.</p> <p>Mellan hästhagen och sjön finns ett reningsdike. Vattnet i reningsdiket har 10 ggr för hög fosforhalt. Reningsdiket har 0% rening, dvs fungerar inte alls. Som enda åtgärd föreslås i remissförslaget att reningsdiket renoveras. Ett normalt välfungerande reningsdike har 30% rening, vilket skulle ge ett utgående vatten med 7 ggr för hög fosforhalt. Ett reningsdike är därför ingen framkomlig väg att undvika fosforläckage.</p>
--	---

	<p>Reningsdiket ligger så lågt relativt sjön att man kan befara att det sköljs ur vid högvatten. Om detta sker, så har vi åter cirka 0% rening, eller snarare tillfälligt under noll, det vill säga att diket ökar fosforläckaget.</p> <p>Ösbybadets Vänner förordar att dräneringsvattnet pumpas till kommunens avloppssystem.</p> <p>En begränsning av fosforläckage till en sjö är en förutsättning för att ytterligare åtgärder skall ge mer än kortvarig effekt.</p> <p>Reduktionsfiske När karp inplanterades i Ösbysjön 1969–1971 så blev vattnet grumligt.</p> <p>När karpen dog av syrebrist isvintern 1986–87 så blev vattnet klart</p> <p>När karp återinplanterades 1993, så blev vattnet åter grumligt</p> <p>För Ösbysjön har vi därför den unika situationen att vi redan, oavsiktligt, har testat effekten av reduktionsfiske, varför någon utredning inte behöver göras före åtgärd.</p> <p>I övrigt lämpar sig Ösbysjön ovanligt väl för reduktionsfiske eftersom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fiskbeståndet är 100% vitfisk • Sjön inte är påtagligt <u>kemiskt</u> övergödd • Sjön snarast är en damm utan till- och frånflöde som förändrar sjöns ekologi. <p>Inplantering av vuxen rovfisk (Gärna abborre) Efter ett reduktionsfiske behövs ett visst underhållsfiske, kanske vart 5:e år, eftersom kvarvarande vitfisk förökar sig. Planterar man in vuxen rovfisk, så minskar detta behov. I det svårnådda idealfallet bortfaller behovet helt. Med inplantering av rovfisk får man även en mer balanserad ekologi.</p> <p>Skördning och borttransport av vass Sommarkördad vass innehåller 9 kg fosfor/hA. Ösbysjön har en vassyta på 3 hA om man inkluderar vass på strandnära fast mark. Om vass skördas och transporteras bort kan alltså sjöns näring reduceras med cirka 25 kg fosfor per år. Detta skall jämföras med att hästhagen tillför 3½ kg fosfor per år och att sjövattnet innehåller 1½ kg fosfor. Lerbotten innehåller något ton fosfor (Osäker uppskattning)</p> <p>Aluminiumfällning och utredning Efter ovanstående åtgärder kommer vi att ha en betydligt friskare sjö. Risk finns dock att de besvärande slingerväxterna (kanske Kransslinga?) från tidigare decennier kommer tillbaka. I sådant fall bör det handla om att sjön behöver justeras från lätt övergödd till lätt näringsfattig för att ändra vilka växter som trivs. Detta åstadkommer man med en lågdoserad aluminiumfällning. Det krävs då en utredning</p>
--	---

	<p>för att fastslå erforderlig dosering. Vi rekommenderar att utredningen görs av en kompetent part såsom SLU och att upphandlingen av aluminiumfällningstjänsten görs kreativt och kritiskt, då kostnaden kan variera starkt.</p> <p>Förslag inför nästa vattenplan för år 2028 -? Ösbysjön saknar synligt till- och frånflöde. Så långt vi kan bedöma avgår huvuddelen av vattnet från sjön via avdunstning. Sjön bör därför snarare betraktas som en damm än som en sjö. Mot slutet av somrarna ligger vattennivån relativt land cirka 2 dm lägre än på 70-talet.</p> <p>Det känns intuitivt skrämmande med en sjö utan riktig vattenomsättning. Kunskapsläget inom området är dock magert och några säkerställda fakta som bekräftar att situationen skulle vara farlig har vi inte funnit.</p> <p>Under perioden för nästa vattenplan bör möjligheterna att öka vattenomsättningen utredas och lämpliga åtgärder införas.</p> <p>Vi yrkar på tre åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det höga berget i sjöns nordöstra del tillhandahåller tillflödesvatten av hög kvalitet. Vattnet flödar till genom en (eller flera) underjordisk vattenåder. Flödesvolymen är okänd. Genom att även leda vattnet från bergets norra sida (den mot Kårevägen) till sjön, så kan tillflödet av högkvalitativt vatten ökas. Det dike som tidigare har utgjort ett frånflöde ligger (åtminstone sommartid) högre än sjön. Diket kan därvid användas som tillflödesdike. Diket behöver renas från växtlighet och lerbotten behöver grävas ur och ersättas med sand. • Ekebysjön har idag ett stort till- och frånflöde av dagvatten. För att veta om den åtgärden är bra eller dålig för Ösbysjöns del behöver vi öka vår kunskap om dagvattnets kvalitet genom upprepade mätningar. • Om (och endast om) dagvattenkvaliteten är god nog, så bör Ösbysjöns till- och frånflöde ökas genom omledning av dagvatten. <p>Fördjupningstext för den nyfikne finns på vår hemsida https://osbybadetsvanner.se/osbysjons-tillstand/ Tveka inte att kontakta oss för frågor och diskussion. Vi bistår även gärna med kontakter till bra samarbetspartners.</p> <p>Styrelsen för Ösbybadets Vänner Genom</p> <p>Ordförande XXX</p>
Kommentar	

<p>Ösbybadets vänner</p>	<p>Föreningen Ösbybadets vänner framhåller att den enda föreslagna åtgärden för Ösbysjön i remissförslaget är otillräcklig för att sjöns tillstånd ska förbättras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Det är ett felaktigt konstaterande att det finns enbart ett åtgärdsförslag i vattenplanen som berör Ösbysjön. Vattenplanen innehåller flera stycken direkta åtgärder mot Ösbysjön (exempelvis åtgärder 17, 40, 41 och 43).</i></p> <p><i>Utöver det finns det flera indirekta mål i vattenplanen (samt dagvattenplanen) som också kommer att förbättra vattenkvaliteten i Ösbysjön, som till exempel riktlinjer för hantering av dagvatten.</i></p> <p>Föreningen Ösbybadets Vänner framhåller att vattenplanen inte uppfyller bestämmelser på nationell och EU-nivå.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: EU beslutade år 2000 om att anta ett Ramdirektiv för vatten som ska trygga gemenskapens vattenresurser för framtida generationer. Danderyds vattenarbete styrs av detta direktiv.</i></p> <p><i>Vattenplanen uppfyller bestämmelser på både nationell och EU-nivå. Vattenplanen omfattar förvaltningscykel 2021–2027 och innehåller konkreta mål och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten i kommunens sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Åtgärderna synkroniserar även till de mål och uppdrag som finns i kommunens Miljö- och klimatprogram och kopplas till de nationella miljömålen.</i></p> <p><i>Vattenplanen omfattar tidsbestämda mål som följer vattenmyndighetens krav och vattenmyndighetens förvaltningscykel. Målet är att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten i Danderyd.</i></p> <p><i>I kommunen finns fyra ytvattenförekomster som omfattas av miljö kvalitetsnormer: Edsviken, Lilla Värtan, Stora Värtan och Rösjön.</i></p> <p><i>Ösbysjön utgör inte en vattenförekomst enligt vattenmyndighetens kriterier och saknar därav beslutade miljö kvalitetsnormer. Dock omfattas och hanteras samtliga av kommunens sjöar ändå i kommunens vattenplan.</i></p> <p>Föreningen Ösbybadets Vänner yrkar att Danderyds kommun registrerar Ösbybadet som ett EU-bad.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Efter dialog med Bildningsförvaltningen framgår det att Ösbysjön inte har tillräckligt med antal badande under badsäsong på någon av badplatserna i sjön för att uppfylla kriterierna för att bli ett EU-bad.</i></p>
---------------------------------	--

Ösbysjön utgör därför inte ett EU bad för den uppfyller inte kriterierna satta av Havs- och vattenmyndigheten.

Danderyds kommun uppfyller emellertid redan idag det Havs- och vattenmyndigheten förespråkar, exempelvis att det finns ett kontrollprogram för sjön, ser till att provtagningar och bedömningar av badvattnets kvalitet görs och att kommunen informerar allmänheten om badvattnets kvalitet. Ösbysjön har under flera år provtagits årligen för badkvalitet av Bildningsförvaltningen/Miljö- och stadsbyggnad och har inte fått någon anmärkning för badkvalitet och är tjänligt badvatten.

Föreningen Ösbybadets Vänner efterfrågar att kommunen kompletterar sin vattenplan avseende Ösbysjön med historisk ekologisk utveckling, åtgärdsplan med angiven tidsplan och förväntat ekologiskt resultat i enlighet med vad som begärs för en vattenförekomst.

Svar Danderyds kommun:

Ösbysjön har inte haft regelbundna vattenprovtagningar (exempelvis bottenfauna, vattenkemi etc) som gör det möjligt att göra en korrekt kronologi av den ekologiska utvecklingen. Underlagen av sjön är få och tillförlitliga data behöver utökas om sjöns tillstånd. Åtgärdsåtgärd 41 (provtagning för samtliga sjöar i kommunen) syftar till att erhålla dessa underlag och är prioriterad i tidsplanen.

Ösbysjön utgör inte en vattenförekomst med beslutade miljö kvalitetsnormer. Inte desto mindre omfattas och hanteras alla kommunens sjöar ändå i vattenplanen.

Föreningen Ösbybadets Vänner framför flera förslag på åtgärder för Ösbysjön:

- att dräneringsvattnet från hästarnas rastgård pumpas till kommunens avloppssystem.
- reduktionsfiske utförs på sjöns vitfisk.
- inplantering med vuxen abborre och eventuellt annan rovfisk.
- vassen sommarskördas och borttransporteras.
- att det genomförs en utredning för att bedöma eventuellt behov och dimensionering av ytterligare fosforreduktion.
- vid behov genomföra aluminiumfällning.
- leda vattnet från bergets norra sida (den mot Kårevägen) till sjön, så kan tillflödet ökas.
- öka kunskapen om dagvattnets kvalitet genom upprepade mätningar.
- öka Ösbysjöns till- och frånflöde genom omledning av dagvatten.

	<p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet. Åtgärd 40 och åtgärd 41 syftar till att utreda och därefter implementera den mest effektiva lösningen för Ösbysjöns miljö. Det finns flera förslag på metoder som till exempel reduktionsfiske, muddring, flytande våtmarker med mera som kommunen redan börjat utvärdera. Många av förslagen är metoder som kommunen redan börjat granska i sitt vattenarbete för sjöarna. För en komplicerad miljö som en sjö krävs djupare utredningar innan lämpligast metod för Ösbysjön väljs.</p> <p>Föreningen Ösbybadets Vänner skriver: enligt kapitel 5 8§ miljöbalken är kommunen skyldig att fastställa ett åtgärdsprogram. Föreningen skriver att den enda åtgärd rörande Ösbysjön som föreslås i remissutgåvan uppfyller inte kravet. Föreningen skriver också att remissförslaget inte uppfyller hållbarhet enligt Brundtland kommissionens definition.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Innan vattenplanen togs fram så saknades det ett styrdokument med konkreta åtgärder inom vattenområdet för kommunen. Kommunfullmäktige i Danderyd beslutade därför under hösten 2018 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en vattenplan som ska vara det centrala styrdokumentet för kommunens vattenarbete. Danderyds kommun ser det som positivt att vattenplanen arbetas fram och att den innehåller tidsbestämda och konkreta mål för att förbättra kommunens vattens tillstånd.</p> <p><i>Konsekvenserna av vattenplanens (och dagvattenplanens) implementering är att tillståndet för kommunens vatten kommer att förbättras och inte försämras. Därav går utvecklingen i en positiv och mer hållbar riktning för både dagens och framtida generationers behov.</i></p> <p><i>Det är ett felaktigt utlåtande att det finns enbart ett åtgärdsförslag i vattenplanen som berör Ösbysjön. Vattenplanen innehåller flera direkta åtgärder mot Ösbysjön (exempelvis åtgärder 17, 40, 41 och 43). Utöver det finns det flera stycken indirekta mål i vattenplanen (samt dagvattenplanen) som också kommer att förbättra vattenkvaliteten i Ösbysjön, som till exempel riktlinjer för hantering av dagvatten.</i></p>
<p>13. Ösbysjöns vänner</p>	<p>REMISSYTTRANDE RÖRANDE VATTENPLAN REF KS 2021/0254</p> <p>Bakgrund: Ösbysjöns Vänner är en sammanslutning av närboende kring Ösbysjön. Sammanslutningens intresse är främst vården av sjöns</p>

närmaste omgivning. Vi eftersträvar en sjö med en stor och vacker synlig vattenyta.

Frågan om vass- och slyhanteringen runt sjön har varit föremål för otaliga diskussioner under flera decennier. Under 1980-talet slutade kommunen avverka vass och sly runt sjön, vilket resulterade i att sjön kom att döljas av en ungskog av björk, vide och al, upp till fem till sex meters höjd. Fastighetsägarna runt sjön (Ösbysjöns Vänner”) fick 1990 kommunens tillåtelse att på egen bekostnad årligen röja vass och sly, enligt kommunens instruktioner. Kommunen åtog sig att frakta bort avverkad växtlighet som dragits fram till Fafnervägen eller Kårevägen för att på så sätt minska näringsinnehållet i sjön. Sedan kommunen övertagit vass- och slyslätter har avverkad växtlighet fått ruttna på plats.

Följande intressen behöver beaktas:

- Förbipasseranden och närboende eftersträvar en stor vacker fri vattenyta som inte är dold av sammanhängande områden med vass, sly eller träd
- Badande vid sjön eftersträvar en god vattenkvalitet och en inramning dominerad av naturvärden där vägar och bilar inte tar en framträdande plats
- Rätt utformat kan vass- och slyröjningen bidra till en ansevärd reduktion av fosfor i sjön vilket skulle minska den nu kraftiga grumligheten. Att minska grumligheten i vattnet är viktigt för både säkerheten och behaget för badande. Ett exempel: Räddning av en drunknad, så vitt känt frisk, person misslyckades då siktdjupet var för dåligt för att lokalisera mannen på c:a två meters djup.

Om man inkluderar vass som växer på vattensjuk mark och i sjön nära strandkanten, så har Ösbysjön cirka 3 hektar vass. Sommarskördad vass innehåller 9 kg fosfor per hektar. Det finns sålunda en potential att minska näringsinnehållet i sjön med cirka 25 kg fosfor per år.

För att nå alla de nämnda målen har Ösbysjöns Vänner följande förslag:

- Under tre initiala år sommarskördas vassen med maskin som skär under vattenytan; all vass som växer i vatten. Detta beräknas hindra ny vass under följande år Den vass som växer på sumpmark runt sjön slås varje år och transporteras bort. Detta ger en årlig fosforreduktion av c:a 25 kg så att man så småningom når låga fosforhalter i den strandnära zonen. Fosfortillflödet till sjön reduceras och ersätts eventuellt med en urlakning av fosfor från sjön i övrigt.
- För att simmande i sjön ska omges av en naturlig vy föreslås att en lagom hög bräm av vass närmast vägarna lämnas kvar för att skymma bilar på Fafnervägen/Kårevägen utan att hindra utsikten mot sjön för promenerande på stigen runt sjön

	<ul style="list-style-type: none"> • Under första halvan av nittonhundratalet grävdes ett antal kanaler upp i den nu helt vassbevuxna sumpmarken mellan sjön och vägarna. Vid högvatten är dessa synliga med blank vattenspegel. Vi föreslår att lämpliga delar av dessa kanaler slås under vattenytan vid högvatten så att efter några år ett antal icke-bevuxna blanka dammar åstadkoms. Det skulle avsevärt försköna vyn från stigen runt sjön. • Sumpskogen i sjöns sydöstra hörn är i dag ogenomtränglig, utom vid extremt lågvatten. Vi föreslår att en promenad-spång längs sjön från stigen nedom berget i riktning mot södra badplatsen anläggs, mellan den tidigare anlagda dammen och sjön. Det skulle ge tillfälle för passerande att uppleva flora och fauna i denna miljö. På sikt skulle en liknande spång kunna anläggas vid sjöns nordvästra hörn, kanske ända fram till ”dambadet” (norra badet). • Näringstillförsel till sjön sker till stor del genom avvattning av den stora hästhagen sydöst om sjön. Vi föreslår att vatten från hagen samlas upp och leds till de kommunala avloppssystemen. <p>Med dessa åtgärder får vi en tillfredställande lösning för alla de nämnda intressena. På sikt sparas pengar och en 25 kg årlig fosforreduktion är en imponerande näringsreduktion.</p> <p>För intressegruppen Ösbysjöns Vänner XX (2)</p>
<p>Kommentar</p> <p>Ösbysjöns vänner</p>	<p>Föreningen Ösbybadets Vänner framför flera förslag på åtgärder för Ösbysjön:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sommarskörda vassen. • den vass som växer på sumpmark runt sjön slås varje år och transporteras bort. • för att simmande i sjön ska omges av en naturlig vy föreslås att en lagom hög bräm av vass närmast vägarna lämnas kvar för att skymma bilar på Fafnervägen/Kårevägen utan att hindra utsikten mot sjön för promenerande på stigen runt sjön. • att lämpliga delar av kanalerna slås under vattenytan vid högvatten så att efter några år ett antal icke-bevuxna blanka dammar åstadkoms. • att en promenad-spång längs sjön från stigen nedom berget i riktning mot södra badplatsen anläggs. • att vatten från hagen samlas upp och leds till de kommunala avloppssystemen. <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationer vidare i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Åtgärd 40 och åtgärd 41 syftar till att utreda och därefter implementera den mest effektiva lösningen för Ösbysjöns miljö för att</i></p>

	<p><i>minska bland annat övergödningsproblematiken. Det finns flera förslag på metoder som till exempel reduktionsfiske, muddring, flytande våtmarker med mera som kommunen redan börjat utvärdera. För en komplicerad miljö som en sjö krävs djupare utredningar innan lämpligast metod för Ösbysjön väljs.</i></p>
<p>14. Föreningen Nora torgs Framtid</p>	<p>Yttranden över Vattenplan och Dagvattenplan med dnr KS2021/0254 resp. KS 2021/2055</p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid, www.noratorg.se önskar i det följande framföra sina synpunkter på rubricerade dokument.</p> <p>Vi yttrar oss utifrån de, mål, förslag och riktlinjer i planerna som berör vårt område, Nora, i synnerhet Nora Torgsområdet och det större avrinningsområdet för Nora å med recipienten Edsviken.</p> <p>Nora Torgs Framtid förutsätter att en bearbetning Vatten- och Dagvattenplanerna görs utifrån den senaste internationella rapporten, IPCC 2021, publicerad efter kommunens remittering av sina planer. Vi föreslår också ett pedagogiskt tydliggörande begreppet 100-årsregn tex enligt SMHI:s rapportering.</p> <p><u>Vattenplanen</u></p> <p>Väl påminna av försommarens, 20-årsregn, 26–27 maj, med 49,9 mm över Stockholmsregionen begränsar vi oss främst till åtgärdsförslag rörande översvämningsrisk.</p> <p>Det övergripande mål som anges, att Danderyd ska nå miljökvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i övriga yt- och grundvatten är inte tidsatt. De prioriterade åtgärdernas tidsplan är satt till 2021–2027, med de tidigaste åtgärderna redan 2022. Om det är svårt att tidsätta målen vore en förklaring till varför värdefull.</p> <p>Att planeringsriktlinjer som berör markanvändning och vatten från kommunens styrdokument lyfts in i Översiktsplanen finner föreningen rimligt. Den riktlinje som vattenplanen ger i kap 2.5 Kommunal mål att <i>Hållbar dagvattenhantering ska genomföras</i> med delmålet att – Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen <i>förorda</i> hållbar dagvattenhantering anser vi nödvändig att skärpa till att kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen <i>säkerställa</i> en hållbar dagvattenhantering.</p> <p>Att Nora påverkas mycket av sina vattenförekomster understryks av att Nora Träsk inkl. Noraåns avrinningsområde omfattar 25% av kommunens yta. Föreningen konstaterar att markanvändning och åtgärder i Noraområde därmed kräver stor omsorg.</p>

Beträffande kap 5.2.3 Översvämningens generella principer. Föreningen instämmer i de generella principerna med en skärpning av den andra principen till att *Ny bebyggelse ska* (ist för bör) *undvikas i lågpunkter och områden där översvänningsrisk föreligger.*

Bland de prioriterade åtgärder inom Edsvikens avrinningsområde inkl. Nora Träsk och Ekebysjön som föreslås starta redan 2022 finner föreningen lovvärda. Frågan är om dammar och öppning av kulvert är tillräckliga. Hur kommer detta påverka Lärkängens odlingsområde? Vi förutsätter ytterligare utredning av denna fråga. Vi ser de aviserade åtgärderna som förenliga med föreningens förslag till utveckling av ett Noragårdsstråk. Detta lyfts fram i förslaget till Översiktsplan som en Utvecklingsinriktning för natur och friluftsliv. Föreningen vill gärna bidra i åtgärdsarbetet med sitt kunnande om denna del av kommunen.

Dagvattenplanen

Det övergripande målet för dagvattenplanen anges till att konkretisera kommunens intentioner avseende dagvattenhanteringen. Dessutom uppges att dagvattenplanen ska uppnå 7 andra specifika mål, vilka är självklara och lätta att ställa sig bakom. Men diffusa och svåra att utvärdera emot.

Den dagvattenpolicy som redovisas i kap 9 finner vi rimlig och önskar understryka vikten av punkten 12 om att dagvattenpolicyn ska beaktas i varje skede av planprocessen.

Föreningen instämmer i att dagvattenpolicyn ska arbetas in i Översiktsplanen, på lämpligt sätt.

De steg för kontroll av dagvattenfrågorna som anges för detaljplane- och bygglovsprocessen finner vi absolut nödvändiga. Se också vår skrivning i avsnitt Vattenplanen om att kommunen i detaljplane- och bygglovsprocessen ska *säkerställa* en hållbar dagvattenhantering.

De exempel på åtgärder som anges för att säkra hanteringen av dagvatten är så vitt vi kan bedöma realistiska och pedagogiska. Frågan är om de exempel som ges är tillräckliga för att rena tex Noraån.

Slutligen måste föreningen ställa frågan vad som gör planen specifik för Danderyd. Den förefaller vara skriven efter en mall som skulle kunna tillämpas för de flesta tätorter i Sverige, fast med några vattenförekomster i Danderyd namngivna.

Danderyd den 24 sept. 2021

Föreningen Nora Torgs Framtid

XX, ordförande

<p>Kommentar</p> <p>Föreningen Nora torgs Framtid</p>	<p>Nora Torgs Framtid efterfrågar en bearbetning av vattenplanen utifrån den senaste internationella rapporten, IPCC 2021, publicerad efter kommunens remittering av sina planer.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Hantering av framtida ökade regnmängder tas till hänsyn i dagvattenplanen där en klimatfaktor förespråkas. Övriga vattenrelaterade analyser och åtgärder som rör klimatförändringar hanteras i klimatanpassningsplanen.</i></p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid föreslår också ett pedagogiskt tydliggörande begreppet 100-årsregn tex enligt SMHI:s rapportering.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Begreppsförklaring finns i kommunens Dagvattenplan.</i></p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid framhåller att det övergripande mål som anges, att Danderyd ska nå miljökvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster samt förbättra vattenkvaliteten i övriga yt- och grundvatten är inte tidsatt. De prioriterade åtgärdernas tidsplan är satt till 2021–2027, med de tidigaste åtgärderna redan 2022. Om det är svårt att tidsätta målen vore en förklaring till varför värdefull.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyds vattenförekomster delas med flertalet andra kommuner. Kommunen kan därför inte på egenhand möjliggöra att en vattenförekomst MKN uppnås. De lokala åtgärdsprogrammen talar om hur och när en vattenförekomst kan uppnå god kemisk och ekologisk status.</i></p> <p><i>Det tar tid att utreda och genomföra en åtgärd varför kommunen inte anser det rimligt att en fysisk åtgärd är genomförd innan 2022, arbetet bör dock påbörjas så snart som möjligt för att genomförandet ska vara färdigställt i tid.</i></p> <p>Föreningen Nora Torgs Framtid skriver att den riktlinje som vattenplanen ger i kap 2.5 Kommunal mål att <i>Hållbar dagvattenhantering ska genomföras</i> med delmålet att – Kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen <i>förorda</i> hållbar dagvattenhantering anser vi nödvändig att skärpa till att kommunen ska i plan- och bygglovsprocessen <i>säkerställa</i> en hållbar dagvattenhantering.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Korrigeringar görs för att stämma överens med samrådsförslag av Översiktsplan för Danderyds kommun.</i></p>
---	--

	<p>Föreningen Nora Torgs Framtid skriver att beträffande kap 5.2.3 Översvämningens generella principer. Föreningen instämmer i de generella principerna med en skärpning av den andra principen till att <i>Ny bebyggelse ska (ist för bör) undvikas i lågpunkter och områden där översvänningsrisk föreligger.</i></p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Danderyd har noterat synpunkten och hänvisar till Dagvattenplanens dagvattenprincip nr 9 "Ny bebyggelse ska planeras så att den inte tar skada av översvämningar till följd av dimensionerande dagvattenflöden eller skyfall".</i> <i>Det är idag tekniskt möjligt att på flera sätt skydda sig mot eller bygga bort risker i områden där översvänningsrisk föreligger. Om exempelvis en plan eller bygghandling kan påvisa att det är tekniskt möjligt och genomförbart att exploatera i ett lågområde kan kommunen godta detta. Om det dock inte framgår att åtgärder för att minimera en sådan risk och förebygga skada till följd av översvämningar är möjlig, bör en sådan bebyggelse inte godtas.</i></p> <p>Föreningen frågar hur en eventuell öppning av kulvert kommer att påverka Lärkängens odlingsområde?</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Åtgärdsförslaget 1b om möjligheten att befintlig kulvert för dagvatten öppnas upp måste föregås av en djupare utredning för att utreda påverkan och konsekvenser.</i></p> <p>Föreningen ställer frågan vad som gör planen specifik för Danderyd. Den förefaller vara skriven efter en mall som skulle kunna tillämpas för de flesta tätorter i Sverige, fast med några vattenförekomster i Danderyd namngivna.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Utmaningarna gällande vatten ser väldigt liknande ut för många av de centrala kommunerna inom Stockholms län. Varje princip/riktlinje/åtgärd är dock framtagen utifrån Danderyds kommuns förutsättningar och behov. Målsättningen är att så småningom få fram recipientspecifika riktvärden för kommunens samtliga vattenförekomster för att göra de ännu mer platspecifika, men idag saknas underlag för att ta fram detta.</i></p>
<p>15. Danderyds Villaägareförening</p>	<p>Yttranden över förslagen till Vattenplan (dnr KS 2021/2054) samt Dagvattenplan (dnr KS 2021/2055)</p> <p>Danderyds Villaägareförening (DVÄF) välkomnar initiativen med Vattenplanen och Dagvattenplanen och har följande synpunkter på föreliggande förslag. Eftersom, såsom också nämns i förslaget, vatten inte känner några gränser, behandlar vi båda förslagen samtidigt. Det är sedan upp till kommunen att beakta våra synpunkter var de administrativt hör hemma, i den ena eller den andra eller möjligen båda planerna.</p>

Övergripande om förslagen

Vatten, rikligt förekommande på vår jord, kan ses på många olika sätt. Vatten förekommer rikligt i våra hav, sjöar och vattendrag, människan består till största delen av vatten, likaså våra djur och växter. Vatten är nödvändigt men också livsfarligt. Vatten kan alltså hanteras ur många olika aspekter. Det finns ett stort antal regelverk att hantera och frågorna kan vara såväl självklara som komplicerade, dagsaktuella som långsiktiga. Det gör förslagen mångordiga, oprecisa och svåra att greppa. Det klagas allmänt på att EU:s vattendirektiv är svåröförenligt med svensk lagstiftning, vilket bl.a. framgått i ett antal IVA-rapporter publicerade under året.

Vi begränsar oss till lokala förhållanden och en nära framtid i vårt yttrande. Vi vill påpeka att det finns en risk att kommunens olika styrdokument inte kommer att harmoniera med varandra. Exempelvis innehåller vattenplanen krav på ytor som översvämningsområden där stora vattenflöden kan tas om hand utan att orsaka för stor skada. Dessa områden bör markeras i Översiktsplanen. Detsamma gäller låglänta områden som inte skall bebyggas på grund av översvämningsrisk. Kommunens framtida uppdaterade Kulturmiljöhandbok förväntas innehålla rekommendationer och kanske krav på lämpliga byggstilar med mera, vilka också bör inarbetas i Översiktsplanen.

DVÄF föreslår att alla långsiktiga styrdokument, inkl. Vatten- och Dagvattenplanerna inarbetas efterhand i översiktsplanen för att skapa en sammanhängande enhet.

Skydd mot översvämning

Försommarens 20-årsregn, 26-27 maj 2021, med 49,9 mm över Stockholmsregionen ger en realistisk anledning att ta översvämningsriskerna på högsta allvar. Mången källare i Danderyd fylldes med vatten. Vårt att notera är att Nora träsk inkl. Noraåns avrinningsområde omfattar 25 % av kommunens yta. Vi efterlyser de redan framtagna rapporterna om skyfall och åtgärder vid Noraån (SWECO 2017-01-29, SWECO 2018-05-22, SWECO 2019-09-23, samt eventuellt andra rapporter, som vi inte känner till). Det visar på skrämmande effekter för ett stort antal befintliga fastigheter. Så vitt vi förstått har dessutom avrinningen från Klingstaberget inte tagits med i skyfallssimuleringarna, vilket torde ytterligare förvärra läget.

Åtgärdsförslagen är i en ytlig betraktelse fylliga och det finns möjligheter att planera in åtgärder av samma slag. Vi saknar dock den djupare analysen. Hur mycket åtgärder behövs? Är åtgärderna tillräckliga? Vilka kritiska potentiella översvämningsområden har vi i en mer detaljerad analys? Vad blir kostnaden? Här skulle man t.ex. kunna ha använt sig av SMHI:s historiska statistik och prognoser för framtiden.

Det är inte bara skyfallen som är kritiska. Kommunens dagvattenledningsnät uppfyller inte dagens standard. Här behövs en kartläggning av kostnader och vilka delar av ledningsnätet som avses. Lokalt omhändertagande av dagvatten förordas, men på grund av förtätningen så hårdgörs, asfalteras, allt fler ytor och marken har inte tillräcklig förmåga att ta hand om regnvattnet.

Vi vill återigen nämna Nora träsk och dess upptagningsområde för dagvatten, som alltså omfattar 25 % av kommunens yta. Upptagningsområdet omfattar bl.a. Dalkarlskärret, Enebyängens handelsplats (med stora asfalterade parkeringsytor) med utlopp i Ekebysjön och vidare längs Noraån genom

lågglänta marker och tätbebyggda områden vid främst Klockargårdsvägen, Näckrosvägen, Noragårdsvägen och Nora torg och vidare till Nora träsk för att slutligen nå Edsviken. En del av Noraån är kulverterad och kapaciteten begränsad. Ju fler hårdgjorda och asfalterade ytor som tillkommer i området, desto mera pressas kapaciteten och nya åtgärder krävs. Ytterligare bebyggelse skall alltså inte tillkomma i området och riskerna för befintlig bebyggelse elimineras. Detta kräver att dammar anläggs i låglänta områden. Detta skall givetvis gälla allmänt i kommunen. Bygg alltså inte i översvämningshotade områden och säkra att befintliga fastigheter inte drabbas av översvämningar på grund av regn eller havsytans höjning. Grönområden måste sparas, dammar måste anläggas och kapaciteten för avrinning genom diken och kulvertar måste utökas.

I kap. 5.2.3 Översvämningens generella principer aviseras en Klimatanpassningsplan. Vi efterlyser denna och uppgifter om hur denna skall integreras i Vattenplanen.

I meningen i kapitel 2.5 att kommunen ska förorda hållbar dagvattenhantering ska ordet ”förorda” bytas mot säkerställa.

Villaägareföreningen vill också lägga till åtgärden ”Vårda de träd som redan finns, och plantera gärna nya”. Träd drar mycket vatten genom sitt rotsystem och stabiliserar marken. Detta kan vara av stor betydelse längs våra vägar, för att undvika vattenpölar och halkriser.

Ytterligare vill vi påtala problemen med översvämmade tunnlar och viadukter, som lett till att bilar fastnat och inte kunnat komma loss. Säkerställ snarast alla viadukter med sensorer och varningssignaler!

Grundvatten och havsytans variationer

Vatten har en stor påverkan på markens beskaffenhet. För mycket vatten förorsakar översvämningar, vattenskador och mögelbildning och t.o.m. jordskred. För lite vatten gör jorden torr och kan förorsaka sättningar i fastigheterna. Inte bara klimatet utan i högsta grad människans aktiviteter har stor betydelse för grundvattennivåerna. Skäl att beakta vid tunneldragningar (kraftledning, vägtunnlar, VA-tunnlar) som bergvärmehål.

Vattenkvaliteten i våra sjöar och vattendrag

Värtan, Edsviken och Rösjön gränsar till flera kommunen. Åtgärderna för att förbättra vattenkvaliteten i dessa vatten behöver därför samordnas mellan kommunerna och helheten av dessa åtgärder bedömas. Då remissförslaget saknar uppgifter om grannkommunernas planer liksom om vilka samarbeten som finns, så kan föreslagna åtgärder inte bedömas.

Remissförslaget saknar också en analys av om föreslagna åtgärder är tillräckliga, vilket ytterligare omöjliggör en seriös utvärdering av remissens åtgärdsförslag. Vi saknar en uppgift om när Danderyd förväntas nå miljö kvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster.

Nora träsk, Ekebysjön och Ösbysjön är alla kraftigt förorenade och håller på att växa igen. Den så allmänt uppskattade vattenspegeln håller på att försvinna på grund av all vegetation. Sjöutsikten för kringliggande villafastigheter är snart ett minne blott. Endast Ösbysjön är badbar, dock är det bara en tidsfråga när även den inte längre är badbar, om inget görs.

	<p>Ekebysjön (naturreservat!) är en fågelsjö och hägern häckar i Nora träsk. Samtliga sjöar kräver åtgärder. Viktigast är att minska övergödningen och kontrollera tillrinningen av näringsämnen, smuts och gifter.</p> <p>Danderyd, den 28 september 2021</p> <p>För Danderyds Villaägareförening</p> <p>XX, ordförande</p>
<p>Kommentar</p> <p>Danderyds Villaägare-förening</p>	<p>Danderyds villaägar-förening påpekar att det finns en risk att kommunens olika styrdokument inte kommer att harmoniera med varandra. Exempelvis innehåller vattenplanen krav på ytor som översvämningsområden där stora vattenflöden kan tas om hand utan att orsaka för stor skada. Dessa områden bör markeras i Översiktsplanen. Detsamma gäller låglänta områden som inte skall bebyggas på grund av översvämningsrisk.</p> <p>Föreningen föreslår att alla långsiktiga styrdokument, inklusive Vatten- och Dagvattenplanerna inarbetas efterhand i översiktsplanen för att skapa en sammanhängande enhet.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styrdokument. I största möjliga mån samordnas det viktigaste ur kommunens övriga styrdokument här. Detta gäller även vattenplan, dagvattenplan och klimatanpassningsplan som är under framtagande parallellt med översiktsplanen.</i> <i>Ansvariga tjänstepersoner för Översiktsplanen samt för Klimatanpassningsplanen har även ingått i den Vattengrupp som tillsammans tagit fram såväl Vattenplanen som Dagvattenplanen. Alla parter är därför medvetna om vilka beslut som tagits och hur respektive styrdokument bör förhålla sig till övriga styrdokument. När det kommer till Översiktsplanen så har arbetet pågått parallellt och input har delgivits löpande för att möjliggöra implementering av detta i planen.</i></p> <p>Danderyds villaägar-förening efterlyser de redan framtagna rapporterna om skyfall och åtgärder vid Noraån (SWECO 2017-01-29, SWECO 2018-05-22, SWECO 2019-09-23, samt eventuellt andra rapporter, som vi inte känner till).</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i> <i>För utlämnande av handlingar hänvisas till registrator.</i></p> <p>Föreningen frågar om avrinningen från Klingstaberget inte tagits med i skyfallssimuleringarna, vilket torde ytterligare förvärra läget.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun</i></p>

Översvämningar och skyfallshantering hanteras i kommande klimatanpassningsplan.

Danderyds villaägarförening efterlyser en djupare analys. Hur mycket åtgärder behövs? Är åtgärderna tillräckliga? Vilka kritiska potentiella översvämningsområden har vi i en mer detaljerad analys? Vad blir kostnaden? Här skulle man t.ex. kunna ha använt sig av SMHI:s historiska statistik och prognoser för framtiden.

Svar Danderyds kommun

De lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för respektive vattenförekomst syftar till att utreda och beskriva nödvändiga åtgärder för att, tillsammans med omkringliggande kommuner, möjliggöra miljö kvalitetsnormer (MKN) för kommunens yt- och grundvattenförekomster. I nuläget finns bara en sådan, för Edsviken, där arbetet med Vattenplanen skett parallellt. Övriga fyra vattenförekomster inom kommunen har tilldelats en åtgärd gällande detta som syftar till att kommunen ska driva på framtagandet av en LÅP.

För frågor gällande extremväder och skyfall tackar kommunen för synpunkter och tar med sig frågorna vidare till den planerade Klimatanpassningsplanen.

I kap. 5.2.3 Översvämningens generella principer aviseras en Klimatanpassningsplan. Vi efterlyser denna och uppger om hur denna skall integreras i Vattenplanen.

Svar Danderyds kommun

Klimatanpassningsplan är under framtagande. Avgränsning görs så att de frågor som främst hanterar risk, sårbarhet och hälsa kopplat till klimatrelaterade väderhändelser i första hand hänvisas till klimatanpassningsplanen.

I meningen i kapitel 2.5 att kommunen ska förordna hållbar dagvattenhantering ska ordet ”förordna” bytas mot säkerställa.

Svar Danderyds kommun

Korrigeringar görs för att stämma överens med samrådsförslag av Översiktsplan för Danderyds kommun.

Villaägareföreningen vill lägga till åtgärden ”Vårda de träd som redan finns, och plantera gärna nya”. Träd drar mycket vatten genom sitt rotsystem och stabiliserar marken.

Svar Danderyds kommun

Danderyd håller med om att det är viktigt att vi vårdar de träd som redan finns inom kommunen och håller med om att mer vegetation bidrar till ett robustare dagvattensystem. Kommunen avser inte att skriva in detta som en åtgärd i Vattenplanen men hävdar att det på

flera ställen i Vattenplanen och Dagvattenplanen finns intentioner som går i linje med detta. Bland annat beskrivs två av Dagvattenplanens övergripande mål till att "Skapa en grönare kommun" samt till att "Skapa förutsättningar för ett rikt djurliv". Även punkt 4 och 6 i Dagvattenplanen kan knytas till detta.

Föreningen skriver att Värtan, Edsviken och Rösjön gränsar till flera kommunen. Åtgärderna för att förbättra vattenkvaliteten i dessa vatten behöver därför samordnas mellan kommunerna och helheten av dessa åtgärder bedömas. Då remissförslaget saknar uppgifter om grannkommunernas planer liksom om vilka samarbeten som finns, så kan föreslagna åtgärder inte bedömas.

Svar Danderyds kommun

De lokala åtgärdsplanerna (LÅP) för respektive vattenförekomst syftar till att utreda och beskriva nödvändiga åtgärder för att, tillsammans med omkringliggande kommuner, möjliggöra miljökvalitetsnormer (MKN) för kommunens yt- och grundvattenförekomster. I nuläget finns bara en sådan, för Edsviken, där arbetet med Vattenplanen skett parallellt. Övriga fyra vattenförekomster inom kommunen har tilldelats en åtgärd gällande detta som syftar till att kommunen ska driva på framtagandet av en LÅP.

Föreningen framhåller att remissförslaget saknar en analys av om föreslagna åtgärder är tillräckliga, vilket omöjliggör en seriös utvärdering av remissens åtgärdsförslag. Föreningen saknar en uppgift om när Danderyd förväntas nå miljökvalitetsnormen för kommunens vattenförekomster.

Svar Danderyds kommun

Danderyd kan på egen hand inte möjliggöra att en vattenförekomst når miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten utan behöver samverka tillsammans med angränsande kommuner. Lokala åtgärdsprogram är framtagna samt planeras (se prioriterade åtgärder) för respektive vattenförekomst och är till för att beskriva hur och när MKN ska uppnås.

Danderyds villaägar-förening påpekar att Nora träsk, Ekebysjön och Ösbysjön är alla kraftigt förorenade och håller på att växa igen. Samtliga sjöar kräver åtgärder. Viktigast är att minska övergödningen och kontrollera tillrinningen av näringsämnen, smuts och gifter.

Svar Danderyds kommun:

Vattenplanen innehåller fler åtgärder som riktar sig direkt mot sjöarna såsom provtagningar på samtliga av kommunens sjöar. Sjöarnas tillstånd ska vara väl kända för att sen föreslå lämpliga åtgärder för restaurering.

<p>16. Naturskydds-föreningen i Danderyd</p>	<p>Vattenplan, remissvar Dnr KS 2021/0254</p> <p>Naturskyddsföreningen i Danderyd (NF) har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till ny Vattenplan och vill framföra följande:</p> <p>Danderyd omges av vatten och har sjöar och vattendrag inom kommunen. Dessa vattenförekomster ska hanteras enligt globala, regionala och lokala lagar och bestämmelser. Hittills har ett övergripande styrdokument för vattenhantering inom kommunen saknats och NF ser med tillfredsställelse att förslag till ett sådant nu tagits fram. Förslaget är ambitiöst och omfattande med många informativa inslag om kommunens vattenförekomster och många konkreta förslag på åtgärder. NF delar i stort synen på det som framkommer i planen, men vill göra följande tillägg.</p> <p>Åtgärder</p> <p>Förslaget innehåller en bra genomgång av nuläge och förutsättningar och en lång lista på åtgärder. Men endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmaste sex åren. Av dessa är merparten av typen information eller påtryckning, där resultatet beror på mottagaren och därmed är ovisst. Många av de återstående åtgärderna kräver först utredning och det är därför osäkert om och när de kan genomföras. Klimatförändringen är redan här och flera åtgärder borde prioriteras och genomföras i närtid. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu.</p> <p>Dessutom, när flera ansvariga organ/förvaltningar har utpekat ansvar, är det stor risk att ingen av de utpekade kommer att känna ansvar för att driva det praktiska arbetet. För att en plan ska kunna implementeras måste en mer praktisk aktionsplan tas fram med tydligt utpekat ansvarig.</p> <p>Provtagning</p> <p>Regelbunden provtagning i våra sjöar och recipienter är av grundläggande betydelse för att kunna följa statusen i våra vatten – en åtgärd som borde införts för länge sedan. Provtagningen bör starta omgående och fortgå kontinuerligt.</p> <p>Miljögifter</p> <p>Dagvatten är den avgjort största källan till utsläpp av näringsämnen till våra recipienter. Källor till utsläpp av miljögifter och andra föroreningar är vägar, trafik, småbåtshamnar, idrottsplatser, parker, trädgårdar, golfbanor, hästhållning och jordbruksverksamhet. NF ser med tillfredsställelse att det i planen redovisas åtskilliga åtgärder, för att minska utsläpp från ovan nämnda aktiviteter.</p> <p>NF anser vidare att åtgärdsnummer 46 (arrendeavtal) inte är tillräckligt kraftfullt. Hårdare krav ska ställas på användning av konstgödning och miljögifter. Målet måste vara att fasa ut dessa ämnen för att de efter en övergångsperiod ska vara helt förbjudna att använda inom kommunen.</p> <p>Dagvattendammar och våtmarker</p> <p>Ett effektivt sätt att rena dagvattnet är att låta det rinna i dagen i områden med stark växtlighet. Våtmarker och långsamt rinnande vattendrag erbjuder denna möjlighet. I planen redovisas flera områden, där man avser återskapa våtmarker eller anlägga dammar. Det bör dock påpekas att en mer hållbar hantering av dagvatten inte alltid betyder anläggande av dammar utan det</p>
---	---

finns andra åtgärder såsom mer grönytor (såsom svackdiken) och multifunktionella ytor med naturlig infiltration som är minst lika bra och ibland bättre. Grönytor kan både erbjuda bättre rening, mindre behov av underhåll, andra möjligheter till nyttjande och bidra till en ökad biologisk mångfald. NF har noterat att det på många platser i kommunen har införts lägre intervall för gräsklippning och man i stället arbetar med slåtter för att ge möjlighet för ängsblommor att hinna fröa av sig och därmed undvika monokulturer. Sådana ängsytor innebär också en bättre möjlighet för dagvatten att fördröjas och hinna infiltrera, varför anläggande av fler sådana ytor bör övervägas i planen för dagvattenhantering.

NF vill framhålla tre områden, som bör ha prioritet:

- **Åtgärd 9: Dalkarlskärret**, som samlar upp dagvatten från E18 och Enebyängens handelsplats
- **Åtgärd 29: Rinkebyvägen** och området norr om Danderyds kyrka
- **Åtgärd 1 a och b: E18 vid Danderyds kyrka**

Mikro- och makroplaster och nedskräpning

Mikroplaster från konstgräs är en ny källa till föroreningar i dagvattnet. Det är relativt enkelt att omhänderta spillet, eftersom omhändertagandet kan ske vid källan. Problemet har uppmärksamats och rekommendationer till åtgärder finns. Omhändertagande av mikroplaster borde finnas med bland åtgärder och åtgärderna uppföljas.

Eftersom också nerskräpning bidrar till spridande av plast (makroplaster) och andra föroreningar bör också sådana åtgärder som ökade insatser typ Håll Sverige Rent ingå i åtgärdsplanen.

Genomförande och uppföljning

Förslag till Vattenplan för Danderyd kommun 2021–2027 är välskrivet. Den stora utmaningen blir nu att se till att intentioner i form av praktiska åtgärder blir verklighet. KF måste säkerställa att planen genomförs i sin helhet och att den blir kontinuerligt utvärderad. NF vill särskilt betona följande:

- Berörda nämnder bör årligen redovisa utförda åtgärder samt i samband med budget redovisa vilka åtgärder som planeras framöver. Det saknas en tydlig skrivning om ansvar, uppföljning och utvärdering. En praktisk genomförandeplan måste tas fram **med tydligt utpekad ansvarig**.
- En tydlig tidplan för genomförande av **åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu**
- Tillräckliga ekonomiska resurser för genomförande av åtgärderna måste tillföras.
- Ny forskning måste kontinuerligt utvärderas och eventuellt måste åtgärder som planerats omprövas.
- Resurser måste avsättas för utbildning och bibehållande av kompetens inom kommunen.

Danderyd den 30 september 2021

Naturskyddsföreningen i Danderyd
XX, ordförande

<p>Kommentar</p> <p>Naturskyddsföreningen i Danderyd</p>	<p>Naturskyddsföreningen framhåller att endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmaste sex åren. Flera åtgärder borde prioriteras och genomföras i närtid. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningsrisk behövs nu.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Vattengruppen har tidigare utvärderat antalet prioriterade åtgärder som bör genomföras under åtgärdscykeln till 2027. Prioriteringen baseras på den inventering och nulägesbeskrivning som utförts i samband med framtagande av Vattenplanen och som beskriver miljöproblem kopplade till vatten inom kommunen. Åtgärderna synkroniserar även till de mål och uppdrag som finns i kommunens Miljöprogram.</p> <p><i>Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period. Om kapacitet finns för att utföra fler åtgärder är det bara positivt. Prioriteringen av åtgärderna med kriterier beskrivs i vattenplanen i avsnitt 5.4.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen framhåller att merparten av åtgärdsförslagen i vattenplanen är typen information eller påtryckning, där resultatet beror på mottagaren och därmed är ovisst. Många av de återstående åtgärderna kräver först utredning och det är därför osäkert om och när de kan genomföras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> Vattenplanen innehåller flera förslag som inte är informationsinsatser. Se uppdelning "bilaga 1 till vattenplanen" som innehåller åtgärdsuppdelning från "Allmänna informativa insatser" till fysiska åtgärder. Se också karta (Figur 22) över fysiska åtgärder i kapitel 5.5.</p> <p><i>För de fysiskt föreslagna åtgärderna finns det många osäkerheter för genomförbarheten där de geologiska förutsättningar och höjdförutsättningar (vattengångar), eventuella markförroreningar etc är exempel på vad som behöver utredas mer. En utredning måste inledningsvis utföras för varje åtgärd för att se om förutsättningarna för att anlägga tex en dagvattendamm finns. Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen skriver att när flera ansvariga organ/förvaltningar har utpekat ansvar, är det stor risk att ingen av de utpekade kommer att känna ansvar för att driva det praktiska arbetet. För att en plan ska kunna implementeras måste en mer praktisk aktionsplan tas fram med tydligt utpekad ansvarig.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> I Bilaga 1 till Dagvattenplanen har en ansvarsfördelning för vattenrelaterade frågor arbetats fram. Dagvattenfrågan finns i</p>
--	--

samtliga skeden och berör flertalet teknikområden varför en ansvarig inte kan hållas för detta. Varje ansvarigt organ/förvaltning behöver se över hur Vattenplanen och Dagvattenplanen påverkar dem och ta fram en egen handlingsplan för hur man ska arbeta med att uppfylla sin roll i det hela.

Naturskyddsföreningen framhåller att regelbunden provtagning i våra sjöar och recipienter är av grundläggande betydelse för att kunna följa statusen i våra vatten. Provtagningen bör starta omgående och fortgå kontinuerligt.

Svar Danderyds kommun:

Åtgärden "Upprätta ett provtagningsprogram för sjöar och kustvatten." (åtgärd nummer 41) syftar till att utföra provtagningar i samtliga av kommunens sjöar.

Denna åtgärd ses som ett viktigt steg för att kunna föreslå mer plats specifika åtgärder för kommunens sjöar. Vattenprover på exempelvis vattenkemi ska tas regelbundet för att kunna se samband och kunna göra slutsatser. Provtagningar är också viktiga för framtida uppföljning om genomförda åtgärder. Åtgärd nummer 41 är prioriterad i kommunens vattenplan.

Naturskyddsföreningen anser att åtgärdsnummer 46 (arrendeavtal) inte är tillräckligt kraftfullt. Hårdare krav ska ställas på användning av konstgödning och miljögifter. Målet måste vara att fasa ut dessa ämnen för att de efter en övergångsperiod ska vara helt förbjudna att använda inom kommunen.

Svar Danderyds kommun:

Danderyds kommun noterar synpunkten.

Naturskyddsföreningen påpekar att i planen redovisas flera områden, där man avser återskapa våtmarker eller anlägga dammar. Det bör dock påpekas att en mer hållbar hantering av dagvatten inte alltid betyder anläggande av dammar utan det finns andra åtgärder såsom mer grönytor (såsom svackdiken) och multifunktionella ytor med naturlig infiltration som är minst lika bra och ibland bättre. NF har noterat att det på många platser i kommunen har införts lägre intervall för gräsklippning och man i stället arbetar med slätter för att ge möjlighet för ängsblommor. Sådana ängsytor innebär också en bättre möjlighet för dagvatten att fördröjas och hinna infiltrera, varför anläggande av fler ängsytor som sådana ytor bör övervägas i planen.

Svar Danderyds kommun:

Flera förslag på dagvattenrening och fördröjning presenteras i kommunens dagvattenplan där bland annat svackdiken redogörs (se kapitel 13). Det finns flera olika mindre åtgärder som är bra för att förbättra kvalitén i våra vatten där utökade ängsytor är en av dem. I

Vattenplanen har större åtgärder prioriterats för att möjliggöra en så stor effekt som möjligt. Dammar och våtmarker kan även integreras på ett väldigt bra sätt i befintliga parkmiljöer medan det däremot är svårare att hitta ytor för nya ängsmarker. Ett av de övergripande målen som beskrivs i Dagvattenplanen är dock "Skapa en grönare kommun" samt "skapa förutsättningar för ett rikt djurliv" som går hand i hand men värnandet och utökandet av ängsmarker.

Naturskyddsföreningen vill framhålla tre områden, som bör ha prioritet:

- Åtgärd 9: Dalkarlskärret.
- Åtgärd 29: Rinkebyvägen och området norr om Danderyds kyrka
- Åtgärd 1 a och b: E18 vid Danderyds

Svar Danderyds kommun:

De föreslagna åtgärderna har prioriterats av arbetsgruppen "vattengruppen" där det bland annat analyserats miljönytta, genomförbarhet och område som ska eventuellt behandlas. Genomförbarheten baseras på åtgärdens placering, befintlig markanvändning på platsen, tillgången till marken samt uppskattade resurskrav. Prioriteringen av åtgärderna med kriterier beskrivs i vattenplanen i avsnitt 5.4.

Åtgärd 9: Att återskapa Dalkarlskärret i sin helhet eller på vissa delar skulle kunna bli mycket kostsamt, och inte nödvändigtvis bli bra ur ekologisk synpunkt. Dalkarlskärret är idag delvis igenfyllt av schaktmassor. Enligt provtagning av MSBK är de massor som kärret fyllts ut åtminstone delvis kraftigt förorenade med höga halter av PFAS.

Det kan bli komplicerat att restaurera utan att omgivningen inte påverkas negativt. Man får inte glömma att Dalkarlskärret, med sin närmaste omgivning, är redan idag i sitt nuvarande tillstånd en viktig livsmiljö för flera arter och har varit i sitt nuvarande tillstånd i mer än 50 år. Området har med tiden utvecklat andra naturvärden med blommande ängar som kommunen sköter med slåtter med upptag. I områdets norra del finns också värdefulla sandmiljöer, en annars ovanlig naturtyp i kommunen. Dessa naturvärden skulle kanske gå förlorade om kärret återskapas.

Andra faktorer är möjligtvis Roslagsbanan som löper utmed området i nordost som är beroende av en viss vattennivå i marken. Skulle vattennivån i marken förändras kan det leda till skador på roslagsbanans banvall.

Åtgärd 29 "Utreda möjliga åtgärder för dike på arrenderad mark, mellan Danderydsvägen och Angantyrvägen". Nuvarande arrendeavtal gör det svårt att ställa krav, kommunen sköter inte marken idag varför den blir röd enligt våra kriterier. Åtgärden har

tidigare utretts i samband med LÅP Edsviken men avskrivits, vilket är anledningen till att den tilldelats en röd miljönytt.

Åtgärd 1a och 1 b "Anlägga ett dammsystem vid koloniområde, Lärkängens kolonilottor"

1a. Damm för att i första hand rena vägdagvatten från E18.

1b. Befintlig kulvert för dagvatten öppnas upp för att skapa ett meandrande dike för rening och fördröjning.

Åtgärd nummer 1a och 1b är redan prioriterade i vattenplanen.

Samtliga åtgärder (9, 29 och 1) ligger även inom samma avrinningsområde där åtgärd 9 och 29 ligger uppströms åtgärd 1. Åtgärd 1 har därför en högre prioritering då allt vatten från uppströmsliggande områden passerar denna. Åtgärd 9 har exempelvis endast ett litet tillrinningsområde och dess effektiva reningsmängd blir därför mindre än vad den blir för åtgärd 1.

Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period. Om kapacitet finns för att utföra fler åtgärder är det bara positivt.

Naturskyddsföreningen framhåller att omhändertagande av mikroplaster borde finnas med bland åtgärder och åtgärderna uppföljas.

Svar Danderyds kommun:

Frågor kring mikroplaster hanteras bland annat i

Bildningsförvaltningens interna handlingsplan för mikroplaster från konstgräsplaner.

Naturskyddsföreningen påpekar att eftersom nerskräpning bidrar till spridande av plast (makroplaster) och andra föroreningar bör också sådana åtgärder som ökade insatser typ Håll Sverige Rent ingå i åtgärdsplanen.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för informationen och tar med det i det vidare i fortsatta arbetet.

Naturskyddsföreningen yrkar att berörda nämnder bör årligen redovisa utförda åtgärder samt i samband med budget redovisa vilka åtgärder som planeras framöver.

Svar Danderyds kommun:

I kapitel 7 i vattenplanen redogörs hur uppföljningsprocessen bör gå till väga. Det föreslås en årlig avstämning av vattenarbetet. Till grund för avstämningen är det lämpligt att utvärdera det arbete som utförts under det gångna året och att ta fram nyckeltal. I den årliga

	<p><i>avstämningen kan nya mer angelägna åtgärder ha uppdragats som innebär en omprioritering av åtgärdslistan.</i></p> <p>Naturskyddsföreningen skriver att det saknas en tydlig skrivning om ansvar, uppföljning och utvärdering. En praktisk genomförandeplan måste tas fram med tydligt utpekad ansvarig. En tydlig tidplan för genomförande av åtgärder för minskad översvämningrisk behövs nu.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i> <i>I Bilaga 1 till Dagvattenplanen har en ansvarsfördelning för vattenrelaterade frågor arbetats fram. Dagvattenfrågan finns i samtliga skeden och berör flertalet teknikområden varför en ansvarig inte kan hållas för detta. Varje ansvarigt organ/förvaltning behöver se över hur Vattenplanen och Dagvattenplanen påverkar dem och ta fram en egen handlingsplan för hur man ska arbeta med att uppfylla sin roll i det hela.</i></p>
<p>17. Djursholms Villaägareförening</p>	<p>Djursholms Villaägareförenings yttrande rörande remissversion av Vattenplan ref KS 2021/0254</p> <p>Djursholms Villaägareförening tackar för det goda initiativet med vattenplanen. Behovet av bättre skydd mot översvämningar är högaktuellt efter katastroferna i bland annat Gävle. Flertalet av våra sjöar visar på dålig ekologisk status och fortsatt försämring, en utveckling som måste vändas.</p> <p>Starkt förenklat kan forskningsläget rörande sjörestaurering beskrivas som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunskapsläget ökar snabbt • Om man inte har kontroll över näringstillförseln till en sjö, så lönar sig sällan andra åtgärder • Desto större en sjö är och desto större till- och frånflödena är desto svårare och resurskrävande är det att lyckas • Vallentunasjön tycks motsvara den allra yttersta gränsen för sjöar som kan åtgärdas med dagens kunskapsnivå. Ambitiösa restaureringsförsök har pågått i mer än 10 år. Resultatet är inte obefintligt, men bristfälligt. • Från bland annat Växjö kommun finns många exempel på sentida lyckade sjörestaureringar med rimliga insatser av sjöar långt större än Ösby- och Rösjön. <p>Grundat på ovanstående instämmer Djursholms Villaägareförening i att åtgärderna för Värtan och Edsviken de närmaste åren bör begränsas till reduktion av näringstillförseln till sjöarna, såsom föreslås i remissen. För Edsviken ligger dock uppenbart förutsättningarna för rimlig och lyckad sjörestaurering inte långt borta. Detta bör omnämnas i vattenplanen som en tydlig ospecificerad intension för en inte allt för avlägsen framtid.</p> <p>Ösbysjön är det vatten i Danderyd som har sämst status (med reservation för Nora träsk), men omnämns minst i remissförslaget. I full logik med ovanstående, så är förutsättningarna för att restaurera sjön inom rimliga ekonomiska ramar mycket god. Sjön är en populär badsjö med flera hundra badande under soliga sommarkvar. Det förefaller även vara ett misstag att sjön inte har registrerats som ett så kallat "EU-bad" och därmed blivit</p>

	<p>upptagen bland så kallade "vattenförekomster". Detta medför även en direkt skyldighet att åtgärda sjön.</p> <p>Fram till 1907 var Ösbysjön vattentäkt för Djursholm. En naturlig underjordisk vattenådra från det höga berget bredvid damsidan möjlig gjorde det rena näringsfattiga vattnet. Under 70-talet gjordes ett antal misslyckade försök att restaurera Ekeby- och Ösbysjöarna. Bägge sjöarna lider fortfarande men av detta. Att försöken misslyckades beror på en kombination av förhastade beslut och ett sämre kunskapsläge för 50 år sedan. Idag kan man skönja gränsen för när Ösbysjön inte längre är badbar.</p> <p>Åtgärder för både Ekebysjön och Ösbysjön bör övervägas noga, så att tidigare problem t.ex. i samband med muddring inte upprepas.</p> <p>Utöver värdet för själva sjön, så utgör en restaurering av Ösbysjön ett bra sätt att lära sig inför framtida, betydligt dyrare, restaurering av Edsviken. Detta kan ge såväl ekonomiska besparingar som lärdom för en mer lyckad restaurering</p> <p>Djursholm Villaägareförening yrkar därför:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att en restaurering av Ösbysjöns vattenkvalitet grundad på senaste kunskapsrön igångsätts i det snaraste. • Att ett par textrader läggs till rörande Edsviken om en intension att inom ett antal år börja med sjörestaurering av Edsviken. <p>XX, Ordförande, Djursholms Villaägareförening</p>
<p>Kommentar</p> <p>Djursholms Villaägareförening</p>	<p>Föreningen Djursholms villaägareförening yrkar att en restaurering av Ösbysjöns vattenkvalitet grundad på senaste kunskapsrön igångsätts i det snaraste.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationerna vidare i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Åtgärd 40 och åtgärd 41 syftar till att utreda och därefter implementera den mest effektiva lösningen för Ösbysjöns miljö för att minska bland annat övergödningsproblematiken. Det finns flera förslag på metoder som till exempel reduktionsfiske, aluminiumbehandling, flytande våtmarker med mera som kommunen redan börjat utvärdera. För en komplicerad miljö som en sjö krävs djupare utredningar innan lämpligast metod för Ösbysjön väljs.</i></p> <p>Föreningen efterfrågar att sjön registreras som ett så kallat "EU-bad."</p> <p><i>Svar Danderyds kommun:</i></p> <p><i>Efter dialog med Bildningsförvaltningen framgår det att Ösbysjön inte har tillräckligt med antal badande under badsäsong för att uppfylla kriterierna för att bli ett EU-bad. Danderyds kommun uppfyller dock</i></p>

	<p><i>redan idag det Havs- och vattenmyndigheten förespråkar, exempelvis att det finns ett kontrollprogram för sjön, ser till att provtagningar och bedömningar av badvattnets kvalitet görs och att kommunen informerar allmänheten om badvattnets kvalitet.</i></p> <p><i>Ösbysjön utgör inte en vattenförekomst med beslutade miljö kvalitetsnormer. Inte desto mindre omfattas och hanteras alla kommunens sjöar ändå i vattenplanen.</i></p>
<p>18. Miljöpartiet de gröna</p>	<p>Vattenplan, remissvar Dnr KS2021/0254</p> <p>Danderyd är rikt försedd med vattenförekomster. Vi har sjöar, vattendrag och framförallt en lång kuststräcka. Det är en rikedom väl värd att uppskatta och varsamt förvalta. Det finns det tyvärr flera av. Förorenat dagvatten och klimatförändringar för att nämna två som hotar den biologiska mångfalden andra direkta nyttor för människor i form av bad, fiske och rekreation. Dagvattenföroreningarna ökar, klimatkrisen tilltar och den biologiska mångfalden urholkas allt snabbare. Till och med strandskyddet hotas.</p> <p>Därför är det så viktigt att kommunen har en vattenplan och nu, äntligen, är den på gång. MP ser med tillfredsställelse att förslaget är välskrivet, innehållsrikt och med många bra åtgärder. Tyvärr är dock alltför många av åtgärderna beroende av att de hörsammats av andra. Att de flesta av de fysiska åtgärderna först behöver utredas är naturligt men det förhöjer osäkerheten om vilka av förslagen som verkligen resulterar i fysiska åtgärder.</p> <p>Arbetsgruppen har prioriterat vissa åtgärder att utföras senast 2027. Tyvärr är det otillräckligt många för att kunna ge mätbar effekt på vattenkvaliteten mm till 2027. Utgångspunkt för vad som arbetsgruppen har prioriterat är resurstillgången. MP anser att mer resurser behöver tillföras vattenvården i kommunen i kommande budgetar.</p> <p><u>Våtmarker</u></p> <p>När det gäller att rena dagvatten så är naturliga våtmarker överlägsna jämfört med anlagda våtmarker samt dammar. Därför är det så viktigt att lokalisera, restaurera och vårda de våtmarker som finns nu eller tidigare funnits i Danderyd. Åtgärd nr 43 i Vattenplanen avser detta och bör prioriteras. En viktig princip är att åtgärda så nära föroreningskällan som möjligt. E18, Enebyängens handelsplats och Rinkebyvägen är stora källor idag och behöver extra uppmärksamhet.</p> <p>Naturliga våtmarker finns eller har funnits bland annat vid Dalkarlskärret, på de öppna markerna mellan Danderydsvägen och Angatyrvägen samt vid Angatyrdammen. Utredningsåtgärder för dessa finns med i Vattenplanen, men är inte prioriterad (åtgärderna 9, 14 och 29). När det gäller åtgärd 9 (Dalkarlskärret) anges dagvattendamm som utredningsuppdrag. Ett bredare förhållningssätt bör vara som utgångspunkt tex våtmark. Nr 14 och 29 avser plats på arrende mark och delvis kyrkans mark och är därför markerad som svår att genomföra. Men förståelse finns förhoppningsvis hos berörda för behovet av att genomföra åtgärderna.</p> <p>Förslag och synpunkter</p>

Huvuddokumentet

2.4. Nationella mål

Av Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål har 7 pekats ut som berör Vattenplanen. Men fler av målen är relevanta för Vattenplanen. 1. Begränsad klimatpåverkan, 2. Frisk luft, 15. God bebyggd miljö samt 16. Ett rikt växt och djurliv är även mål som mer eller mindre påverkas av en vattenplan. Vattenfrågorna är något som i hög grad påverkar var tillvaro och hänger nära ihop med andra styrdokument i kommunen som behöver gå hand i hand med varandra.

3.5. Miljöproblem

Övergödning är en av de största föroreningarna av dagvattnet i Danderyd. Orsaken till detta beskrivs bara i allmänna ordalag i samband med graferna under punkt 3.5.1. ”Övergödning” (sid 25 ff) med orden ”Urbana miljöer och dagvatten”. De helt dominerande källorna i Danderyd är trafiken samt jordbruket inkl hästhållning. Det borde framgå tydligare av Vattenplanen i avsnitt 3.5.

5.2. Generella principer

Trafiken anges inte explicit i avsnitt 5.2.1. (övergödning) trots dess dominerande påverkan. Likaså är fordonstrafiken en dominerande källa till 5.2.2 (miljögifter) utan att nämnas.

5.5. Åtgärdslista för en förbättrad vattenkvalitet i Danderyd

Det är bra att planen prioriterar åtgärder för Nora å mellan E18 och kulverten (åtgärd 1a och b), den förmodligen mest strategiska platsen i kommunen att hantera såväl stora mängder förorenat dagvatten som stora vattenmängder vid skyfall. Det hade varit önskvärt att öppna upp hela kulverten till Kvarnparken men det kräver alltför stora ingrepp i befintlig bebyggelse.

Endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmsta sex åren och därvid är de flesta (12 st) ”mjuka” dvs information, påverkan etc. vars utfall är beroende av andra och därmed högst ovisst. Av de 8 återstående ”fysiska åtgärderna” är det bara 1 åtgärd (nr 1) som avser direkt genomförande, övriga 7 åtgärder är utredningar som kan leda till fysisk åtgärd och är därmed också osäkra om och när de genomförs.

I bilaga 2 ”Samtliga fysiska åtgärder” (karta) markeras 28 punkter (varav några saknas i bilaga 1) inkl åtgärder efter 2027 men av dessa är endast några få direkta förslag till genomförande, övriga ska först utredas.

Lilla Värtan är enligt Vattenplanen den mest förorenade vattenförekomsten av dagvatten i Danderyd. Trots det är det bara 2 åtgärder av alla åtgärder som direkt avser Lilla Värtan varav den ena (nr 22) är utredning och den andra (13) är en ”pådrivande” åtgärd. Här borde det funnits fler konkreta fysiska åtgärder i förslaget.

Mikroplaster från konstgräs, trafiken mm är ett relativt nytt problem i dagvattnet som borde uppmärksammas mer i vattenplanen. Framförallt granulat från idrottsplatser med konstgräs har goda förutsättningar att kunna omhändertas ”nära källan”. Rekommendationer finns men det borde tydliggöras mer i vattenplanen om förekomsten samt finnas med bland åtgärderna.

Vattenförekomsternas betydelse som habitat för växter och djurliv är en del av de vattenvårdande insatserna. Längs med Edsvikens stränder är vassarna viktiga för många sjöfåglars häckning. Vassarna är även betydelsefulla för att binda upp sediment samt näringsämnen tex kväve. Vassarna behöver skyddas bättre.

En annan åtgärd som saknas är att sätta mål för vad varje vattenförekomst ska uppnå för ändamål förutom reningsgrad, tex vara habitat för växter och djur, tillgänglighet och naturupplevelse för besökare eller som badplats. Se förslag nr 60 nedan.

Enligt EU vattendirektiv (Weser Domen) får en bra vattenförekomst inte försämrats och en sämre måste åtgärdas.

6. Implementering och genomförande

Bland nyckeltalen finns ”antal informationsinsatser” men inget nyckeltal som visar vad som har genomförts som fysiska åtgärder. Uppföljning är grundläggande för att kunna utvärdera åtgärder. Förutom provtagningsresultat bör även nyckeltal finnas som redovisar hur mycket som gjorts t ex vad som gjorts, var det skett och vilken omfattning (area, volym etc).

7. Konsekvensanalys

”Utredande åtgärder som leder till fysiska åtgärder” (sid 49).

Trafikdagvatten identifieras som en stor bidragande källa till föroreningar i planen. Rening ska ske så nära källan som möjligt. Förutom de tre strategiska platserna som nämnts ovan: E18 och Enebyängens handelsplats (åtgärd 9) och E18 vid Danderyds kyrka (åtgärd 1 och 29) bör även fogas trafikplatsen vid Inverness (infarten till Invernessområdet) där stora mängder förorenat dagvatten från trafiken går orenat ut i Stocksundet (åtgärd 35). Av dessa är endast åtgärd 1 prioriterad i planen. Alla åtgärder (nr 2 och 26) i anslutning till Nora träsk är angelägna eftersom det är sista anhalten innan Edsviken.

”Konsekvenser” (sid 49).

Fler öppna vattenytor bidrar till ett bättre mikroklimat samt gynnar den biologiska mångfalden. Som negativ konsekvens nämns kostnaderna för genomförande men sett ur ett samhällsekonomiskt helhetsperspektiv lönar det sig att genomföra åtgärderna. Markbehovet nämns även som ett problem och det är ett beklagligt faktum att kommunen genom att tillåta olämpliga etableringar dels omöjliggjort viktiga insatsområden och dels ökat risken för översvämningssproblem för fastigheter.

Slutorden (sid 52)

”Vattenvård börjar på land”, förvisso men dessförinnan krävs politiska beslut så vattenvården börjar i praktiken redan i fullmäktigesalen och hos övriga beslutande organ i kommunen.

Bilaga 1 Åtgärder

Åtgärdsnumreringen är svår att följa och förstå när man vill hitta texterna i bilaga 1 för åtgärderna på kartan i bilaga 2. Likaså när man ska hänvisa till de olika åtgärderna.

Kommentarer och förslag till utvalda åtgärder

Nr 57 Kantstensläpp

	<p>Att låta vägvatten infiltrera på plats vid lokalgator har länge förordats i kommunen, ändå fortsätter man att anlägga kantsten där det inte behövs.</p> <p>Åtgärd nr 40 Övergödning av sjöarna Åtgärden behöver prioriteras att genomföras i närtid så att sjöarna om möjlighet om lämpligt kan återfå sin forna status och användbarhet, tex bad, fiske, fågelokal, etc.</p> <p>Nr 41 Provtagning En åtgärd som borde varit självklar för länge sedan. En grundläggande åtgärd som bör starta från dag 1.</p> <p>Nr 43 Planeringsunderlag för fler våtmarker Miljönyttan borde vara grön eftersom våtmarker är förmodligen bästa reningskällan, speciellt om de anläggs där naturliga förutsättningar finns sedan tidigare. Prioritera åtgärden!</p> <p>Nr 46 Arrendeavtal Åkermark, golfbanor och idrottsplatser borde vara befriade från giftiga ogräsmedel, konstgödning och mikroplatser. Åtgärden har bedömts som hög genomförbarhet och bör därför prioriteras.</p> <p>Åtgärd 9 Dalkarlskärret Se kommentar ovan, inte bara en damm utan även t ex våtmark och översilning bör utredas. Prioritera åtgärden!</p> <p>Nr 32 Sänke nära utloppet Mörbytunneln. Eftersom både miljönytta och genomförbarhet är grönt borde åtgärden prioriteras.</p> <p>Nr 33 Danderyds sjukhus – Edsviken Oklart vilken typ av åtgärd det avser och på vilken plats. Enligt kartan ser det ut att vara på/nära ”sjukhusängen” möjligen där en parkeringsplats byggdes utan bygglov. Viktigt att beakta behoven av markyta för rekreation där men rätt utförd kan det bli bra. Den olovliga parkeringsplatsen ska bort. Sjukhuset borde ta större eget ansvar för bättre dagvattenhantering.</p> <p>Nr 34 Dagvattenmagasin under parkeringsyta Otydligt om placeringen, på kartan (bilaga 2) ser det ut att vara vid byggnad. Förmodligen är avsikten att placera den vid den permanenta eller olovliga parkeringen bredvid fd helikopterplattan. Oklart hur avrinning ska kunna ske naturligt till Edsviken vid sådan placering, kräver förmodligen pumpning. Ger lite reningseffekt och ingen nytta som fördröjning eftersom det ligger bredvid Edsviken.</p> <p>Nr 26 Skärbassäng vid Nora träsk Alla åtgärder som renar dagvattnet innan utloppet i Edsviken är angelägna. Oklart på vilket sätt villabebyggelse och Nora torg skulle påverkas.</p> <p>Nr 29 Dike Danderydsvägen-Angatyrvägen Rödmarkerad som genomförbarhet. Det finns redan ett dike där så det borde inte vara ett alltför stort ingrepp på markområdet på sidorna av dike för att åstadkomma ett meandrande vattendrag och/eller våtmark. Åtgärden borde vara prioriterad!</p>
--	--

	<p>Nr 60 (ny åtgärd) Mål för varje vattenförekomst En åtgärd som kategoriserar respektive vattenförekomst och sätter mål skulle underlätta förarbete och kommunikation om vad som ska ske.</p> <p>Bilaga 2 Karta Kartan innehåller åtgärder som saknas i bilaga 1 (nr 3, 11, 30, 31, 39, 42, 54).</p> <p>Slutord Det är ett bra remissförslag med många informativa inslag om kommunens vattenförekomster och många åtgärdsförslag men med vissa brister. Största problemet är att det är så få ”skarpa” förslag om att genomföra fysiska åtgärder till 2027. Med tanke på att beslut togs i Kommunfullmäktige för ca tio år sedan om att en vattenplan (Blåplan) skulle tas fram borde mer ha åstadkommit när det gäller både genomförda åtgärder och fler skarpa förslag i planen.</p> <p>Danderyd den 30 september 2021 Miljöpartiet de gröna i Danderyd genom XX.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Miljöpartiet de gröna</p>	<p>Miljöpartiet de gröna framhåller att arbetsgruppen har prioriterat vissa åtgärder att utföras senast 2027. Tyvärr är det otillräckligt många för att kunna ge mätbar effekt på vattenkvaliteten mm till 2027-</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun noterar synpunkten.</i></p> <p>Miljöpartiet de gröna framhåller att när det gäller att rena dagvatten så är naturliga våtmarker överlägsna jämfört med anlagda våtmarker samt dammar. Därför är det så viktigt att lokalisera, restaurera och vårda de våtmarker som finns nu eller tidigare funnits i Danderyd. Åtgärd nr 43 i vattenplanen avser detta och bör prioriteras.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Korrigerig i dokumentet så att denna åtgärd kommer att prioriteras i slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Miljöpartiet de gröna framhåller att 9, 14 och 29 bör vara prioriterade.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: De föreslagna åtgärderna har prioriterats av arbetsgruppen ”vattengruppen” där det bland annat analyserats miljönytta, genomförbarhet och område som ska eventuellt behandlas. Genomförbarheten baseras på åtgärdens placering, befintlig markanvändning på platsen, tillgången till marken samt uppskattade resurskrav. Prioriteringen av åtgärderna med kriterier beskrivs i vattenplanen i avsnitt 5.4. Om kapacitet finns för att utföra fler åtgärder är det bara positivt.</i></p> <p><i>Åtgärd 9: Att återskapa Dalkarlskärret i sin helhet eller på vissa delar skulle kunna bli mycket kostsamt, och inte nödvändigtvis bli bra ur</i></p>

ekologisk synpunkt. Dalkarlskärret är idag delvis igenfyllt av schaktmassor. Enligt provtagning av MSBK är de massor som kärret fyllts ut åtminstone delvis kraftigt förorenade med höga halter av PFAS.

Det kan bli komplicerat att restaurera utan att omgivningen inte påverkas negativt. Man får inte glömma att Dalkarlskärret, med sin närmaste omgivning, är redan idag i sitt nuvarande tillstånd en viktig livsmiljö för flera arter och har varit i sitt nuvarande tillstånd i mer än 50 år. Området har med tiden utvecklat andra naturvärden med blommande ängar som kommunen sköter med slätter med upptag. I områdets norra del finns också värdefulla sandmiljöer, en annars ovanlig naturtyp i kommunen. Dessa naturvärden skulle kanske gå förlorade om kärret återskapas.

Andra faktorer är möjligtvis Roslagsbanan som löper utmed området i nordost som är beroende av en viss vattennivå i marken. Skulle vattennivån i marken förändras kan det leda till skador på roslagsbanans banvall.

Åtgärd 14 "Utreda möjligheten att återskapa gamla våtmarker i anslutning till Angantyr-dammen."

Nuvarande arrendeavtal gör det svårt att ställa krav, kommunen sköter inte marken idag.

Åtgärd 29 "Utreda möjliga åtgärder för dike på arrenderad mark, mellan Danderydsvägen och Angantyrvägen"

Nuvarande arrendeavtal gör det svårt att ställa krav, kommunen sköter inte marken idag varför den blir röd enligt våra kriterier. Åtgärden fanns även med i arbetet med framtagande av Edsvikens LÅP och enligt uppgift där sker ingen ytterligare reduktion av fosfor, vilket är därför den tilldelats en röd miljönytt.

Samtliga åtgärder (9, 14 och 29) ligger inom samma avrinningsområde som den prioriterade åtgärden nr 1, där åtgärd 9, 14 och 29 ligger uppströms åtgärd 1. Åtgärd 1 har därför en högre prioritering då allt vatten från uppströmsliggande områden passerar denna. Åtgärd 9 har exempelvis endast ett litet tillrinningsområde och dess effektiva reningsmängd blir därför mindre än vad den blir för åtgärd 1.

Miljöpartiet de gröna framhåller att av Sveriges 16 nationella miljö kvalitetsmål har 7 pekats ut som berör Vattenplanen. Men fler av målen är relevanta för Vattenplanen. 1.Begränsad klimatpåverkan, 2.Frisk luft, 15.God bebyggd miljö samt 16. Ett rikt växt och djurliv är även mål som mer eller mindre påverkas av en vattenplan.

Svar Danderyds kommun:

Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen vidare i det fortsatta arbetet.

Miljöpartiet de gröna skriver att övergödning är en av de största föroreningarna av dagvattnet i Danderyd. Orsaken till detta beskrivs bara i allmänna ordalag i samband med graferna under punkt 3.5.1. "Övergödning" (sid 25) med orden "Urbana miljöer och dagvatten". De helt dominerande källorna i Danderyd är trafiken samt jordbruket inklusive hästhållning. Det borde framgå tydligare av Vattenplanen i avsnitt 3.5.

Svar Danderyds kommun

Danderyd noterar synpunkten och hänvisar bland annat till avsnitt 3.4.2 "Trafik" som beskriver trafikens påverkan inom Danderyd. Vidare förs en djupare analys i Kunskapsunderlaget avsnitt 15 "Sammanfattande analys av vattenrelaterade problem". Syftet med kunskapsunderlaget är att vara en grund för de båda planerna samt visa förutsättningarna för vattenarbetet i Danderyds kommun och ge en nulägesbeskrivning för kommunens vattenrelaterade arbete.

Miljöpartiet de gröna skriver att trafiken inte anges explicit i avsnitt 5.2.1. (övergödning) trots dess dominerande påverkan. Likaså är fordonstrafiken en dominerande källa till 5.2.2 (miljögifter) utan att nämnas.

Svar Danderyds kommun

Syftet med de generella principerna är att det ska vara på en övergripande nivå. Åtgärder för att rena dagvatten från vägar med hög trafikintensitet finns beskrivna i bilaga 1 till vattenplanen.

Miljöpartiet de gröna skriver att endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmsta sex åren och därvid är de flesta (12 st) "mjuka" dvs information, påverkan etc. vars utfall är beroende av andra och därmed högst ovisst. Av de 8 återstående "fysiska åtgärderna" är det bara 1 åtgärd (nr 1) som avser direkt genomförande, övriga 7 åtgärder är utredningar som kan leda till fysisk åtgärd och är därmed också osäkra om och när de genomförs.

I bilaga 2 "Samtliga fysiska åtgärder" (karta) markeras 28 punkter (varav några saknas i bilaga 1) inkl åtgärder efter 2027 men av dessa är endast några få direkta förslag till genomförande, övriga ska först utredas.

Svar Danderyds kommun

För de fysiskt föreslagna åtgärderna finns det många osäkerheter för genomförbarheten där de geologiska förutsättningar och höjdförutsättningar (vattengångar), eventuella markföroreningar etc är exempel på vad som behöver utredas närmare. En utredning måste inledningsvis utföras för varje åtgärd för att se om förutsättningarna för att anlägga tex en dagvattendamm finns. Målsättningen är att

utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period.

Miljöpartiet de gröna skriver att Lilla Värtan är enligt Vattenplanen den mest förorenade vattenförekomsten av dagvatten i Danderyd. Trots det är det bara 2 åtgärder av alla åtgärder som direkt avser Lilla Värtan varav den ena (nr 22) är utredning och den andra (13) är en ”pådrivande” åtgärd. Här borde det funnits fler konkreta fysiska åtgärder i förslaget.

Svar Danderyds kommun

Vattengruppen (projektgruppen) hade svårt att identifiera möjliga åtgärder inom avrinningsområdet till Lilla Värtan där stor miljönytta erhöles. Åtgärd nummer 13 anses vara av stor prioritet för den förespråkar framtagandet av ett lokalt åtgärdsprogram för Lilla Värtan. En LÅP kan identifiera nödvändiga reningsbehov i vattenförekomsten och kan fördela nödvändiga insatser mer korrekt mellan de bidragande kommunerna. I nuläget vet vi inte hur stor andel av föroreningsbelastningen till vattenförekomsten som Danderyd står för.

Åtgärd 22 innebär möjligheten att anlägga ett större dagvattenstråk med damm- och dikessystem vid Grängärdet/Stocksunds IP och anses därmed vara väldigt slagkraftigt.

Miljöpartiet de gröna skriver att mikroplaster från konstgräs, trafiken mm är ett relativt nytt problem i dagvattnet som borde uppmärksammas mer i vattenplanen. Framförallt granulat från idrottsplatser med konstgräs har goda förutsättningar att kunna omhändertas ”nära källan”. Rekommendationer finns men det borde tydliggöras mer i vattenplanen om förekomsten samt finnas med bland åtgärderna.

Svar Danderyds kommun:

Frågor kring mikroplaster hanteras bland annat i Bildningsförvaltningens interna handlingsplan för mikroplaster från konstgräsplaner.

Miljöpartiet de gröna skriver att vassarna är betydelsefulla som habitat för växter och djur och för att binda upp sediment samt näringsämnen. Vassarna behöver skyddas bättre med en åtgärd.

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun tackar för inspel och tar med informationen i det framtida arbetet.

Miljöpartiet de gröna skriver att en åtgärd som saknas är att sätta mål för vad varje vattenförekomst ska uppnå för ändamål förutom reningsgrad, tex vara habitat för växter och djur, tillgänglighet och

naturupplevelse för besökare eller som badplats. Se förslag nr 60 nedan.

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun noterar synpunkten.

Miljöpartiet de gröna skriver att bland nyckeltalen finns ”antal informationsinsatser” men inget nyckeltal som visar vad som har genomförts som fysiska åtgärder. Uppföljning är grundläggande för att kunna utvärdera åtgärder. Förutom provtagningsresultat bör även nyckeltal finnas som redovisar hur mycket som gjorts t ex vad som gjorts, var det skett och vilken omfattning (area, volym etc).

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun noterar synpunkten samt hänvisar vidare till avsnitt 6 i Vattenplanen.

Miljöpartiet de gröna skriver att trafikdagvatten identifieras som en stor bidragande källa till föroreningar i planen. Rening ska ske så nära källan som möjligt. Förutom de tre strategiska platserna som nämnts ovan: E18 och Enebyängens handelsplats (åtgärd 9) och E18 vid Danderyds kyrka (åtgärd 1 och 29) bör även fogas trafikplatsen vid Inverness (infarten till Invernessområdet) där stora mängder förorenat dagvatten från trafiken går orenat ut i Stocksundet (åtgärd 35). Av dessa är endast åtgärd 1 prioriterad i planen. Alla åtgärder (nr 2 och 26) i anslutning till Nora träsk är angelägna eftersom det är sista anhalten innan Edsviken.

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun tackar för synpunkten och tar med sig detta i det fortsatta arbetet.

Miljöpartiet de gröna skriver att Slutorden (sid 52) ”Vattenvård börjar på land”, förvisso men dessförinnan krävs politiska beslut så vattenvården börjar i praktiken redan i fullmäktigesalen och hos övriga beslutande organ i kommunen.

Svar Danderyds kommun:

Slutorden syftar till att påvisa att arbetet med vatten börjar med oss. Beslut och handlingar som tas på land påverkar oundvikligen vattentillståndet. Politiska beslut som möjliggör att vattenarbetet konkretiseras och implementeras kommer leda till positiva konsekvenser för inte bara kommunens vatten utan också i ett nationellt perspektiv.

Miljöpartiet de gröna skriver att ”Bilaga 1 Åtgärder”

Åtgärdsnumreringen är svår att följa och förstå när man vill hitta texterna i bilaga 1 för åtgärderna på kartan i bilaga 2. Likaså när man ska hänvisa till de olika åtgärderna.

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun tackar för inspel och gör redaktionella korrigeringar.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 57 Kantstensläpp Att låta vägvatten infiltrera på plats vid lokalgator har länge förordats i kommunen, ändå fortsätter man att anlägga kantsten där det inte behövs.

Svar Danderyds kommun

Danderyds kommun noterar synpunkten.

Miljöpartiet de gröna skriver att Åtgärd nr 40 Övergödning av sjöarna Åtgärden behöver prioriteras.

Svar Danderyds kommun:

Korrigerig i dokumentet så att denna åtgärd kommer att prioriteras i slutgiltigt förslag.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 41 provtagning är en åtgärd som borde varit självklar för länge sedan. En grundläggande åtgärd som bör starta från dag 1.

Svar Danderyds kommun:

Åtgärden "Upprätta ett provtagningsprogram för sjöar och kustvatten." (åtgärd nummer 41) syftar till att utföra provtagningar i samtliga av kommunens sjöar. Denna åtgärd ses som ett viktigt steg för att kunna föreslå mer platsspecifika åtgärder för kommunens sjöar. Vattenprover på exempelvis vattenkemi ska tas regelbundet för att kunna se samband och kunna göra slutsatser. Provtagningar är också viktiga för framtida uppföljning om genomförda åtgärder. Åtgärd nummer 41 är prioriterad i kommunens vattenplan.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 46 Arrendeavtal Åkermark, golfbanor och idrottsplatser borde vara befriade från giftiga ogräsmedel, konstgödning och mikroplatser. Åtgärden har bedömts som hög genomförbarhet och bör därför prioriteras.

Svar Danderyds kommun:

Danderyds kommun noterar synpunkten och inom kommunens rådighet ses arrendeavtalen över när tillfälle ges och avtalen förnyas.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 32 Sänke nära utloppet Mörbytunneln.

Eftersom både miljönytta och genomförbarhet är grönt borde åtgärden prioriteras.

Svar Danderyds kommun:

Samtliga LÅP åtgärder planeras att prioriteras i slutlig version.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 33 Danderyds sjukhus – Edsviken Oklart vilken typ av åtgärd det avser och på vilken plats. Enligt kartan ser det ut att vara på/nära ”sjukhusängen” möjligen där en parkeringsplats byggdes utan bygglov. Viktigt att beakta behoven av markyta för rekreation där men rätt utförd kan det bli bra. Den olovliga parkeringsplatsen ska bort. Sjukhuset borde ta större eget ansvar för bättre dagvattenhantering.

Svar Danderyds kommun:

Danderyds kommun tackar för informationen och synpunkter och tar det med sig i det fortsatta arbetet. Samtliga LÅP åtgärder planeras att prioriteras i slutlig version.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 34 Dagvattenmagasin under parkeringsyta. Otydligt om placeringen, på kartan (bilaga 2) ser det ut att vara vid byggnad. Förmodligen är avsikten att placera den vid den permanenta eller olovliga parkeringen bredvid fd helikopterplattan. Oklart hur avrinning ska kunna ske naturligt till Edsviken vid sådan placering, kräver förmodligen pumpning. Ger lite reningseffekt och ingen nytta som fördröjning eftersom det ligger bredvid Edsviken.

Svar Danderyds kommun:

Synpunkt noterad, alla åtgärdsförslag ska inledas med djupare utredning om deras effektivitet och lämplighet.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 26 Skärmbassäng vid Nora träsk. Oklart på vilket sätt villabebyggelse och Nora torg skulle påverkas.

Svar Danderyds kommun:

Alla åtgärdsförslag ska inledas med djupare utredning om deras effektivitet och lämplighet. Det går inte i nuläget att bedöma hur villabebyggelse och Nora torg kommer påverkas utan en utredning.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 29 Dike Danderydsvägen-Angatyrvägen. Den är rödmarkerad som genomförbarhet. Det finns redan ett dike där så det borde inte vara ett alltför stort ingrepp på markområdet på sidorna av dike för att åstadkomma ett neandrande vattendrag och/eller våtmark. Åtgärden borde vara prioriterad.

Svar Danderyds kommun:

Nuvarande arrendeavtal gör det svårt att ställa krav, kommunen sköter inte marken idag varför den blir röd enligt våra kriterier.

Miljöpartiet de gröna skriver att Nr 60 (ny åtgärd) Mål för varje vattenförekomst En åtgärd som kategoriserar respektive vattenförekomst och sätter mål skulle underlätta förarbete och kommunikation om vad som ska ske.

	<p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun noterar synpunkten.</i></p> <p>Miljöpartiet de gröna skriver att Bilaga 2 Karta. Kartan innehåller åtgärder som saknas i bilaga 1 (nr 3, 11, 30, 31, 39, 42, 54).</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyds kommun tackar för synpunkten och korrigering sker innan slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Miljöpartiet de gröna skriver att det är så få ”skarpa” förslag om att genomföra fysiska åtgärder till 2027. Med tanke på att beslut togs i Kommunfullmäktige för ca tio år sedan om att en vattenplan (Blåplan) skulle tas fram borde mer ha åstadkommit när det gäller både genomförda åtgärder och fler skarpa förslag i planen.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Vattenplanen innehåller flera förslag som är skarpa. Se uppdelning ”bilaga 1 till vattenplanen” som innehåller åtgärdsuppdelning från ”Allmänna informativa insatser” till fysiska åtgärder. Se också karta (Figur 22) över fysiska åtgärder i kapitel 5.5.</i></p> <p><i>För de fysiskt föreslagna åtgärderna finns det många osäkerheter för genomförbarheten där de geologiska förutsättningar och höjdförutsättningar (vattengångar), eventuella markföroreningar etc är exempel på vad som behöver utredas mer. En utredning måste inledningsvis utföras för varje åtgärd för att se om förutsättningarna för att anlägga tex en dagvattendamm finns. Målsättningen är att utföra så många prioriterade åtgärder som möjligt under gällande period.</i></p> <p><i>Flera åtgärder riktade mot vatten i Danderyds kommun har utförts de senaste tio åren. Exempel är anläggning av flera stycken flytande våtmarker på olika platser, anläggning av dagvattendammar och våtmarker, informationsinsatser med kommunen och mellankommunalt samarbete (exempelvis Edsvikens vattensamverkan) framtagning av dagvattenfilm, provfiske, rensning av Nora ån årligen för bättre vattenkemi, informationsdagar om båtbottnfärger, Naturdagen årligen. Ett urval av kommunens vattenarbete de senaste åren beskrivs bland annat i kunskapsunderlaget på s.36.</i></p>
--	--

<p>19. Marina läroverket</p>	<p>Vattenkvalitet - tyck till om nya styrdokument Ref.nr: KS 2021/0254 och KS 2021/0255</p> <p>Hej Tack för ert arbete för en bättre situation för Danderyds vatten!</p> <p>Vi har nu läst igenom alla dokument och länkar som ni visar på er hemsida. Både avseende Vattenplan KS 2021-0254 och Dagvatten KS 2021-0255.</p> <p>Vi tycker det genomgående är välskrivna och pedagogiska beslutsunderlag. De skulle med fördel kunna användas i skolans undervisning . Även bra länkhänvisningar i underlagen. Vi tycker också att de förslagna planerna/åtgärderna är bra och kloka. Vi har även noterat flera redan genomförda åtgärder för en bättre vattenmiljö. Vi har dock några funderingar och förslag. Här kommer först lite bakgrundsinfo.</p> <p>Då Marina läroverket verkar både i och för havsmiljön ligger vårt fokus på Danderyds Vattenplan. Dagvattnet ligger också i vårt intresse, men dels upplever vi inte några problem med dagvattnet i hamnen/skolområdet, dels har vi mer att bidra med när det gäller vattenfrågor.</p> <p>Havsmiljön i utbildningsprogrammen Våra elever, både gymnasie- och yrkeshögskoleeleverna, får genom våra kompetenta lärare omfattande utbildning om havsmiljön. Både vilka hot, och möjligheter, vi har att hantera som individer, verksamheter och organisationer. Utbildningarna/programmen berör bland annat både problem med övergödning och miljögifter samt lösningar på problemen och entreprenöriella perspektiv för att tackla situationen i Östersjön.</p> <p>Miljögifter från båtbottnfärger Sedan 2011 arbetar skolan tillsammans med Stocksunds båtklubb med att övertyga båtägare i Edsviken, Lilla Värtan och Stora Värtan att sluta använda giftiga båtbottnfärger (räckvidden för arbetet har visat sig vara större än så). Tillsammans med Naturskyddsföreningen (LOVA-bidrag) tog Marina läroverket investeringen för den borsttvätt (båtbottentvätt) som installerades samma år. Denna 10-åriga övertygande-process har varit mycket lärorik. Vi har stött på många hinder i detta vårt havsmiljöarbete, men vi känner ändå att vi varit mycket framgångsrika.</p> <p>Samtliga elever får lära sig om båtbottnfärgs-problematiken och tillgängliga lösningar på dessa problem dvs giftfria alternativ till båtbottnfärger som till exempel borsttvätt, skrovskyddsdukar, båtliftar mfl. Eleverna får även lära sig att köra och driva en borsttvättstation. Vi delar gärna med oss av våra lärdomar.</p> <p>Marinbiologiska laborationer med forskningsfartyget Petsamo. Skolans elever får flera gånger under sin utbildning, ombord på forskningsfartyget Petsamo, lära sig att göra provtagningar i havsmiljön, både vattenprover och sedimentprover samt att analysera proverna. Detta ger eleverna både goda insikter om Östersjöns situation och metoder för att mäta/följa upp denna samt att skolan har en värdefull erfarenhetsbas att ”ösa ur”, både intellektuella/mjuka och statistiska data.</p>
-------------------------------------	--

Ökat engagemang och kraft för havsmiljön och Östersjön.

Marina läroverket verkar i och för havsmiljön, med fokus på ett friskare Östersjön. "I havsmiljön" dvs Marina läroverket ligger vid vattnet. Eleverna får undervisning på stränder, öar och till sjöss ombord på skolans båtar. "För havsmiljön" dvs Marina läroverket älskar havet, vattnen, skärgården och speciellt Östersjön, och är medvetet om de utmaningar Östersjön står inför. Skolan samlar, utvecklar och sprider kunskap om problem och lösningar för Östersjön. För att förstärka arbetet för havsmiljön har skolan sedan våren 2021 inrättat en tjänst "Projektledare Marin miljö". Tjänsten bemannas av Odd Klofsten som har över 10 års erfarenhet av samarbete med beslutsfattare inom havsmiljöfrågor, på alla nivåer i Sverige (främst för utfasning av miljögifter/båtbottenfärger), från lokal/kommunal nivå, via vattenrelaterade organisationer/förbund mfl. till departements- och regeringsnivå.

Marina läroverket vill gärna vara en samarbetspartner i kommunens arbete för en bättre vattenmiljö och vi välkomnar därför en fortsatt dialog även efter dessa svar och reflektioner kring Danderyds Vattenplan.

Så nu till mer konkreta återkopplingar och förslag:

1. När det gäller de miljöproblem som kommunen har valt att prioritera: övergödning, miljögifter samt översvämning, så kan skolan bäst bidra i arbetet med övergödning och miljögifter.
2. Ni skriver: "*Aktivt delta i kommunöverskridande projekt som kan bidra till att främja vatten-kvaliteten i en eller flera recipienter inom kommunen*". Skolan deltar gärna i detta arbete. Vi samarbetar redan med kommunerna som har gemensamma vatten med Danderyd, i frågan om giftiga bottenfärger.
3. Mikroplaster från bland annat fotbollsplaner nämns, men inte mikroplasterna i båtbottnfärger. Vi föreslår att ni tittar närmare på detta. Här en artikel i ämnet <https://www.praktiskbatagande.se/nyheter/kartlaggning-visar-batbottenfarger-storre-miljobov-an-man-tidigare-anat>
4. Ni nämner att Havs och Vattenmyndigheten (HaV) rapporterar att "*det tycks råda kunskapsbrist om alternativ till båtbottnfärger hos allt från båtägare, klubbar, tillsynspersonal till myndigheter*". Skolan har stor kunskap och erfarenhet av dessa alternativa och giftfria metoder. Kunskaper som vi gärna delar med oss av.
5. Vi välkomnar och tycker det är klokt att Danderyd prioriterar de miljöåtgärder som ger störst effekt och uppströms åtgärder för att förhindra framtida utsläpp snarare än åtgärder i själva recipienterna. I linje med detta föreslår vi att Danderyd lägger mer resurser på att motivera/hjälpa båtägare att använda giftfria alternativ till båtbottnfärger än att fundera på en borsttvätts uppsamlingsbassängs täthet eller slamsugningsmetod. Uppsamlings-bassängens marginalnytta avseende minskning av giftläckage från båtbottnar (källan/uppströms) är i princip försumbar. Vi kan förklara varför.
6. Tyvärr hänvisar ni i till en ganska hindrande/missledande utredning från HaV:båtbottnvätt (borsttvätt) kan orsaka en lokalt betydande tillförsel av miljöfarliga ämnen till sin nära omgivning. Detta är en "nedströmsfråga". I båtbottnfärgsproblematisksammanhang är detta ett i princip försumbart problem som skapar osäkerhet och därmed bromsar anammandet av de giftfria alternativen till bottenfärg. Vi kan förklara och ge er argumenten för att ni inte längre behöver oroa er för denna utrednings slutsats. Låt

	<p>oss fokusera på att ”stänga källan till problemet” dvs att vi båtägare använder giftig båtbottnfärg.</p> <p>7. Kommunens hemsida och länkar (förslag i rött):</p> <p>a. Dagvatten, https://www.danderyd.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp-i-danderyd/dagvatten/ Båtar</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Undvik giftiga bottenfärger – använd i stället båtbottnvätt till exempel vid Stocksund. ▪Använd de anlagda tömningsstationerna vid Stocksund och vid Sportvägen i Sollentuna när du ska tömma septitanken. ▪Respektera körförbud och hastighetsgränser – kör sakta över grunda områden. ▪Lägg länk till www.batmiljo.se <p>b) Edsvikens vattensamverkan, https://www.danderyd.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp-i-danderyd/dagvatten/edsvikens-vattensamverkan/</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪Det saknas info/råd/uppmaning att undvika giftiga båtbottnfärger <p>c) https://www.edsviken.se/</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪bra film på startsidan ”Många bäckar små”. Finns även på YouTube ▪https://www.edsviken.se/vad-kan-du-gora/ • Här skulle det kunna stå något om att undvika giftiga bottenfärger <ul style="list-style-type: none"> ▪www.edsviken.se/lankar/ • Här skulle det kunna ligga länkar till båtmiljöprojekt, t.ex; <ul style="list-style-type: none"> o www.batbottnvattenstocksund.se o www.batmiljo.se • Trasiga länkar att rätta: <ul style="list-style-type: none"> o Hållbara Hav är ett initiativ som arbetar för ett friskare Östersjön och för en hållbar utveckling i Östersjöregionen. o "Östersjön - vem bryr sig..." är en miljöutställning från initiativet Hållbara Hav som nu finns i en digital version. <p>8. Apropå kostnader för miljöarbetet. Det behöver i princip inte ”kosta” något för båtägaren (eller kommunen) att byta giftiga bottenfärger mot giftfria alternativ. De pengar som idag går till giftig bottenfärg, och allt kopplat till den metoden, flyttas ju till biocidfria alternativ. Det kommunen skulle kunna ”investera i” är tydliga, helst uppströms, regelverk och informationskampanjer som motiverar/styr båtägarna till att lägga sina pengar på tvättbiljetter, skrovskyddsdukar, båtlift mm, inte bottenfärg.</p> <p>Vad många inte tar med i beräkningen när man jämför bottenmålning med giftfria alternativ är alla ”kostnader” metoden giftig bottenfärg för med sig: material till grundarbete, bottenfärg, arbete för påmålning, investeringar i tvättanläggningar som ska hantera gift som tvättas av på hösten, krankostnader, arbete och material för avtvättning på höst samt deponi av giftiga tvättrester. Slutar man bottenmåla försvinner nästan alla dessa kostnader. Vi kan berätta mer vid tillfälle.</p> <p>9. Sanering av båtskrov En annan kostnad/åtgärd i sammanhanget, som vi också dristar oss till att klassa som en nedströms-fråga, är mätning och sanering av båtskrov. Vi skulle vilja hävda att bara genom att en båtägare slutar att bottenmåla så stoppar hen omedelbart minst 90%</p>
--	---

	<p>av giftläckaget från sin båtbottnen, för evigt. Ett år senare ytterligare 5-10% beroende på vad hen gör med den gamla bottenfärgen som sitter kvar. Visar mätningar att skrovet innehåller TBT anser vi att skrovet bör avgiftas. Låt oss diskutera denna fråga.</p> <p>Med hopp om ett framgångsrikt samarbete för Danderyds vatten.</p> <p>Vänliga hälsningar</p> <p>XX, VD XX, projektledare Marin miljö</p>
<p>Kommentar</p> <p>Marina läroverket</p>	<p>Marina läroverket påpekar att mikroplaster från bland annat fotbollsplaner nämns, men inte mikroplasterna i båtbottnfärger.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för synpunkter och korrigerar i dokumentet så detta redovisas i slutgiltigt förslag.</i></p> <p>Marina läroverket föreslår att Danderyd lägger mer resurser på att motivera/hjälpa båtägare att använda giftfria alternativ till båtbottnfärger än att fundera på en borsttvätts uppsamlingsbassängs täthet eller slamsugningsmetod.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet.</i></p> <p>Marina läroverket anser att i vattenplanen hänvisas det till en ganska hindrande/missledande utredning från HaV:båtbottnvätt (borsttvätt) kan orsaka en lokalt betydande tillförsel av miljöfarliga ämnen till sin nära omgivning. Detta är en ”nedströmsfråga”. I båtbottnfärgsproblematisksammanhang är detta ett i princip försumbart problem som skapar osäkerhet och därmed bromsar anammandet av de giftfria alternativen till bottenfärg.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Tack för inkommen synpunkt och vi noterar det.</i></p> <p>Marina läroverket framhåller att kommunen skulle kunna ”investera i” är tydliga, helst uppströms, regelverk och informationskampanjer som motiverar/styr båtägarna till att lägga sina pengar på tvättbiljetter, skrovskyddsdukar, båtlift mm, inte bottenfärg.</p> <p><i>Svar Danderyds kommun: Danderyd tackar för informationen och tar med förslagen/informationen vidare i det fortsatta arbetet. Danderyds kommun tackar för remissvaret och hoppas också på fortsatt dialog, kunskapsutbyte och samarbete i vattenfrågor med Marina läroverket.</i></p>

<p>20. Käppala- förbundet</p>	<p>Förslag till vattenplan för Danderyds kommun (Dnr KF2021-175) Käppalaförbundet har tagit del av förslag till rubricerad plan för Danderyds kommun och vill framföra följande;</p> <p>I remissförslaget anges på sid 31 att <i>"Kommunen ska arbeta med att minska övergödning genom bl a följande generella principer..."</i> Där saknas ambition att bekämpa tillskottsvatten i spillvattennätet.</p> <p>I bilaga 1 – Åtgärder för en förbättrad vattenmiljö i Danderyd – kan man läsa i åtgärd 27 att man ska ha <i>"Regelbunden tillsyn av ledningsnätet för dagvatten och spillvatten... Minskar risken för igensättning, bräddningar, felkoppling..."</i> Där nämns inte att man avser att begränsa tillskottsvatten i spillvattennätet.</p> <p>Trots att Käppalaverket har en annan recipient än medlemskommunen så ska Danderyd arbeta aktivt med att begränsa tillskottsvatten i enlighet med Käppalaförbundets verksamhetstillstånd (villkor 4) med lydelse <i>"Verksamhetsutövaren ska verka för att de anslutna kommunerna dels förbättrar sina ledningssystem i syfte att begränsa tillflödet av annat vatten än spillvatten, dels meddelar noggranna anvisningar och utför erforderlig kontroll beträffande industriellt avloppsvatten som tillförs ledningssystemet."</i></p> <p>Förbundet har i övrigt inga synpunkter</p> <p>Med vänliga hälsningar KÄPPALAFÖRBUNDET</p>
<p>Kommentar Käppalaförbundet</p>	<p>Käppalaförbundet framhåller att i remissförslaget anges på sid 31 att <i>"Kommunen ska arbeta med att minska övergödning genom bl a följande generella principer..."</i> Där saknas ambition att bekämpa tillskottsvatten i spillvattennätet.</p> <p>Trots att Käppalaverket har en annan recipient än medlemskommunen så ska Danderyd arbeta aktivt med att begränsa tillskottsvatten i enlighet med Käppalaförbundets verksamhetstillstånd (villkor 4)</p> <p>I bilaga 1 – Åtgärder för en förbättrad vattenmiljö i Danderyd – kan man läsa i åtgärd 27 att man ska ha <i>"Regelbunden tillsyn av ledningsnätet för dagvatten och spillvatten... Minskar risken för igensättning, bräddningar, felkoppling..."</i> Där nämns inte att man avser att begränsa tillskottsvatten i spillvattennätet.</p> <p>Svar Danderyds kommun: <i>Frågan hanteras vidare i kommunens kommande VA-plan.</i></p>

Danderyds kommun

**Medverkande i arbetet med
samrådsredogörelsen**

Anna Lind, miljö- och samhällsplanerare (projektledare)
Jonas Qvarfordt, miljösamordnare (assisterande projektledare)
Anna Blomlöf, Bjerking AB
Gabriella Hjerpe, Bjerking AB